

ใบรับรองปัญหาพิเศษ

ภาควิชาเทคนิคเกษตร

คณะเทคโนโลยีการเกษตร สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง กทม.

เรื่อง

ศึกษาสภาพการอบรมเลี้ยงดูในครอบครัวเกษตรกรกร มีผลต่อ การเคลื่อนย้ายแรงงาน

ในภาคการเกษตร กรณีศึกษา ตำบล ท่าเรือ จังหวัด นครพนม

Study Bring up Farmer Family Effect Agriculture Labour Migration

Case Study : TumBon Tarae Nakhonphanom Province.

โดย

นายอนรรักษ์ โพธิ์สูง

ได้รับการตรวจสอบและอนุมัติให้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาหลักสูตร

วท.บ.(พัฒนากการเกษตร)

เมื่อวันที่ 16 เดือน กรกฎาคม พ.ศ. 2543

ประธานกรรมการปัญหาพิเศษ

 16 พ.ค. 43

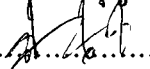
(อาจารย์ ดำรงค์ชัย สิทธีโชค)

กรรมการปัญหาพิเศษ

 18 พ.ค. 43

(อาจารย์ เอนกบุญยืน)

หัวหน้าภาควิชา

 19 พค 43

(อาจารย์ สุขุมภรณ์ จันทร์ศรี)

๒/๓

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่จัดทำสำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น ๒๕๔๓

บทคัดย่อ

เรื่อง : ศีรษะสภาพการอบรมเลี้ยงดูในครอบครัวเกษตรกรที่มีผลต่อการเคลื่อนย้าย
แรงงาน ตำบลท่าเรือ อำเภอ นาว่า จังหวัด นครพนม

โดย : นาย อนุรักษ์ โพธิ์สูง

ชื่อปริญญา : วิทยาศาสตร์บัณฑิต (พัฒนาการเกษตร)

ประธานกรรมการปัญหาพิเศษ.....

(อาจารย์ ดำรงค์ชัย สิริโชค)

16 / พฤษภาคม / 2562

งานวิจัยครั้งนี้ทำการศึกษาเพื่อต้องการทราบถึงสภาพการอบรมเลี้ยงดูในครอบครัวเกษตรกรเป็นอย่างไร เหตุเพราะการอบรมเลี้ยงดูในครอบครัวเป็นเรื่องสำคัญยิ่ง ในการสร้างเยาวชนให้เป็นบุคคลที่มีคุณภาพ ผู้วิจัยตั้งสมมุติฐานการวิจัยว่า การอบรมเลี้ยงดูบุตรหลานมีผลต่อการ เคลื่อนย้ายแรงงาน

ผลการศึกษาจากการสัมภาษณ์เกษตรกร 85 คน ด้านวิธีการอบรมเลี้ยงดูตามลำดับความสำคัญ เกษตรกรใช้วิธีการพูดและแสดงเหตุผลกับบุตรหลานเป็นอันดับแรก จำนวน 85 คน รองลงมาคือ การร่วมปรึกษาหารือจำนวน 59 คน การทำตัวเป็นแบบอย่าง จำนวน 57 คนการให้บุตรหลานร่วมทำงานช่วย จำนวน 61 คน และสุดท้าย คือ การใช้อำนาจเฉยเมย จำนวน 82 คน ในการอบรมเลี้ยงดูนั้นเกษตรกรยอมรับ เป็น 100 เปอร์เซ็นต์ว่า มีการเอาใจใส่บุตรหลาน สอนบุตรหลานให้มีความกตัญญู ให้บุตรหลานร่วมทำงาน รับผิดชอบการงานเสมอ สอนให้บุตรหลานเห็นคุณค่าการทำงาน พยายามให้บุตรหลานขยันหมั่น สนับสนุนการเรียนของบุตรหลานและ สอนให้บุตรหลานคิดอย่างมีเหตุผลเพียงเป็น 98.8 เปอร์เซ็นต์ มีการติดตามการเรียนของบุตรหลานเป็น 97.6 เปอร์เซ็นต์

ด้านการเคลื่อนย้ายแรงงานของบุตรหลานเกษตรกรก็ยังมีมากถึง 61.2 เปอร์เซ็นต์ ความต้องการให้บุตรหลานไปทำงานต่างถิ่นจำนวน 51.8 เปอร์เซ็นต์เห็น การกลับมาเยี่ยมครอบครัว 92.3 เปอร์เซ็นต์ จะกลับมา 1- 3 ครั้งต่อปี การส่งเงินกลับมายังครอบครัว 100 เปอร์เซ็นต์จำส่งกลับเงินมา ความต้องการกลับมาประกอบอาชีพ 82.7 เปอร์เซ็นต์ต้องการกลับมาประกอบอาชีพ

การหาความสัมพันธ์ระหว่างการอบรมเลี้ยงดูกับการเคลื่อนย้ายแรงงานนั้น ผลการคำนวณค่าทางสถิติ 1.การทำตัวเป็นแบบอย่างกับการเคลื่อนย้ายแรงงาน ค่า $X^2 = 0.193$ 2. การให้บุตรหลานร่วมทำงานกับครอบครัวกับการเคลื่อนย้ายแรงงานมีค่า $X^2 = 4.098$ 3.การใช้คำพูดแสดงเหตุผลกับการเคลื่อนย้ายแรงงานไม่สามารถคำนวณค่า X^2 ได้เพราะไม่มีความแตกต่างของข้อมูล

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น เมื่ออนุญาตให้เผยแพร่เอกสารนี้เป็นการค้า

ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

เกษตรกรรมให้ความสำคัญกับการใช้ค่าพูดแสดงเหตุผลอบรมเป็น อันดับ 1 ร้อยละ 100 4. ความสัมพันธ์การใช้อำนาจเขี่ยดินกับการเคลื่อนย้ายแรงงานมีค่า $X^2 = 3.882$ งาน 5. ความสัมพันธ์ร่วมปรึกษาหารือกับการเคลื่อนย้ายแรงงานค่า $X^2 = 4.098$ ค่า X^2 ที่คำนวณออกมาได้นั้นมีค่าน้อยกว่าค่า X^2 ตารางทั้งหมดบอกได้ว่าการอบรมเลี้ยงดูไม่มีความสัมพันธ์กับการเคลื่อนย้ายแรงงาน ปัจจัยสาเหตุหลักของการเคลื่อนย้ายแรงงานนั้นคือปัจจัยทางด้านทางเศรษฐกิจในชนบท ไม่มีงานรองรับ การพัฒนาชนบท การพัฒนาเกษตรกร นั้นควรต้องสร้างงานในท้องถิ่น ส่งเสริมการศึกษาเพื่อพัฒนาสติปัญญา กระจายอำนาจออกไป.

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

คำนิยม

เป็นความยินดีอย่างยิ่งสำหรับงานวิจัยชิ้นนี้ที่สามารถทำออกมาได้เสร็จสมบูรณ์ สำหรับผู้วิจัยแล้งงานวิจัยชิ้นนี้เป็นครั้งแรกกับงานการวิจัย ซึ่งเจออุปสรรคและปัญหามากมาย ที่ต้องเรียนรู้ เป็นบทเรียนที่ล้ำค่ามาก แต่ทุกๆสิ่งก็ก่อให้เกิดเป็นประโยชน์ในด้านดี

ผมใคร่ขอบพระคุณพระเจ้าที่เที่ยงแท้ที่พระองค์อยู่เคียงข้างมาตลอดตั้งแต่ผมเชื่อ และเป็น ที่พักใจในยามวิตกกังวลเมื่อมีปัญหา กราบขอบพระคุณ พ่อป้อ แม่พร ที่ดูแลให้การเอาใจใส่อบรม เลี้ยงดูผมมาอย่างดีเลิศ และให้อิสระในการเลือกเป็นนักพัฒนาอย่างที่ฝัน ขอบพระคุณอาจารย์คณะ อาจารย์ภาควิชาเทคนิคเกษตรทุกท่านที่ให้วิชา และ มิตรภาพที่งดงามสำหรับ 4 ปีที่ผมมาศึกษาที่ ภาควิชาเทคนิคเกษตร และ ขอบใจสำหรับน้ำใจเพื่อนๆพัฒนาการเกษตรรุ่น 9 ทุกคนที่เราช่วยกัน มี น้ำใจ มิตรภาพที่ดีแก่กันและกันมาตลอด

สุดท้ายนี้ผมเชื่อว่างานวิจัยนี้มีประโยชน์ และมีคุณค่า มิใช่เพียงแค่งานชิ้นหนึ่งที่ทำเพื่อ แลกกับกระดาษที่บอกว่าจบปริญญาตรีเท่านั้นแน่นอน

ผู้จัดทำ

นายอนุรักษ โปธิสูง

สารบัญ

หน้า

บทคัดย่อ	
คำนิยม	
สารบัญตาราง	
บทที่ 1 บทนำ	1
ความสำคัญและที่มาของปัญหา	1
วัตถุประสงค์การศึกษา	3
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	3
สมมุติฐานงานวิจัย	3
ขอบเขตการศึกษา	4
นิยามศัพท์	4
บทที่ 2 การตรวจเอกสาร	6
แนวคิดเกี่ยวกับการอบรมเลี้ยงดู	6
แนวคิดทางทฤษฎีการอพยพแรงงาน	11
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	19
บทที่ 3 ระเบียบวิธีการวิจัย	20
ประชากร	20
วิธีการสุ่มตัวอย่าง	20
เครื่องมือและการเก็บรวบรวมข้อมูล	20
สถานที่และระยะเวลาการดำเนินการ	21
การวิเคราะห์ข้อมูล	21
บทที่ 4 ผลการศึกษาและวิจารณ์ผลการศึกษา	23
ตอนที่ 1 สถานภาพทางเศรษฐกิจและสังคม	23
ตอนที่ 2 การอบรมเลี้ยงดูบุตรหลานและการเคลื่อนย้ายแรงงาน	27
ความสัมพันธ์ระหว่างการอบรมเลี้ยงดูกับการเคลื่อนย้ายแรงงาน	32
ตอนที่ 3 ปัญหาและข้อเสนอแนะจากเกษตรกร	35

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
บทที่ 5 สรุปและปัญหา อุปสรรคข้อเสนอแนะ	36
สรุปผลการศึกษา	36
อุปสรรคปัญหา	38
ข้อเสนอแนะ	38
เอกสารอ้างอิง	39
ภาคผนวก	40

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

สารบัญตาราง

	หน้า
ตารางที่ 1 แผนการปฏิบัติงาน	21
ตารางที่ 2 สถานภาพทางสังคมและเศรษฐกิจ	25
ตารางที่ 3 วิธีการอบรมเลี้ยงดู	28
ตารางที่ 4 เนื้อหาการอบรมเลี้ยงดู	29
ตารางที่ 5 การเคลื่อนย้ายแรงงาน	31
ตารางที่ 6 ความสัมพันธ์การเป็นตัวเป็นแบบอย่างกับการเคลื่อนย้ายแรงงาน	32
ตารางที่ 7 ความสัมพันธ์การให้บุตรหลานร่วมทำงานกับการเคลื่อนย้ายแรงงาน	33
ตารางที่ 8 ความสัมพันธ์การใช้อำนาจเขี่ยขึ้นที่กับการเคลื่อนย้ายแรงงาน	33
ตารางที่ 9 ความสัมพันธ์การให้การศึกษาหรือกับการเคลื่อนย้ายแรงงาน	34

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

บทที่ 1

บทนำ

(Introduction)

ความสำคัญและปัญหาการศึกษา(Statement of Problem)

จากสภาพปัจจุบันมีการเคลื่อนย้ายแรงงานในวัยทำงาน จากชนบทเข้าสู่เมืองหลวง และตามเมืองใหญ่ที่มีการจ้างงาน เป็นผลก่อให้เกิดปัญหาทางสังคมตามมา อาทิ ปัญหาชุมชนแออัด ปัญหาการแพร่ระบาดของยาเสพติด เป็นต้น ปัญหาเหล่านี้ถือเป็นปัญหาปลายทางของการเคลื่อนย้ายแรงงาน และในมุมมองกลับกันปัญหาต้นทาง คือ ท้องถิ่นที่แรงงานเคลื่อนย้ายมาจากมี ปัญหาและผลกระทบมากเช่นกัน คือ ทำให้ชุมชนชนบทขาดการสืบทอดศิลปวัฒนธรรมในท้องถิ่น ภูมิปัญญาชาวบ้าน ตลอดจน การสืบทอดอาชีพทางการเกษตร บุคคลที่จะเข้าสืบสานสิ่งเหล่านี้ต่อไป คือ คนรุ่นลูกรุ่นหลาน เยาวชน คนหนุ่ม คนสาว ที่กำลังจะก้าวสู่การทำงานและเป็นผู้ใหญ่ต่อไป มีความสำคัญอย่างยิ่ง ต่อการสืบสานสิ่งเหล่านี้ และพัฒนาให้ดียิ่งๆขึ้นไปอีก ก็จะเป็นผลดีต่อชุมชน ท้องถิ่นตนเอง แล้วเป็นพื้นฐานสร้างประชาชาติให้รุ่งเรืองต่อไป

เยาวชน คนหนุ่ม คนสาว เป็นทรัพยากรบุคคลที่มีคุณค่าอย่างมาก และเป็นเป้าหมายสำคัญที่จะกำหนดแนวทางการพัฒนา การพัฒนาใดๆก็ตาม ต้องเริ่มที่การพัฒนาทรัพยากรบุคคล เพราะทรัพยากรบุคคลเป็นทรัพยากรที่มีคุณค่ามากที่สุด ลิขิต ชีรเวทิน (2542 :6) กล่าวไว้ในบทความตอนหนึ่งถึง อดีตท่านนายกรัฐมนตรีท่านหนึ่งซึ่งเป็นทูตองค์การยูนิเซฟประจำประเทศไทย กล่าวว่า "เด็ก คือ ทรัพยากรที่ล้ำค่าของชาติ การลงทุนในเด็กเท่านั้นที่จะสามารถประกันอนาคตของชาติได้ การที่เด็กและเยาวชนจะเติบโตเป็นผู้ใหญ่ในลักษณะใดขึ้นอยู่กับการศึกษาอบรม และการเรียนรู้จากสภาพแวดล้อมในทางเศรษฐกิจและสังคม การศึกษาอบรมที่เรียกว่า การกล่อมเกลารึ้นนั้น มาจากพ่อแม่ญาติพี่น้อง กลุ่มเพื่อนและสถาบันการศึกษา และศาสนา" สถาบันครอบครัว พ่อแม่ ผู้ปกครอง คือ บุคคลที่มีความสำคัญอย่างมาก ในการให้การอบรมเลี้ยงดูบุตรหลานของตน ถือเป็นหน้าที่ และ บทบาทสำคัญ ของสถาบันครอบครัวสอดคล้องกับ ในพระคัมภีร์ไบเบิลตอนหนึ่งกล่าวว่า "อย่าขยับยั้งการติสอนเสียจากเด็ก ถ้าเจ้าตีด้วยไม้เรียวแล้วเขาจะไม่ตาย เจ้าจะช่วยชีวิตของเขาให้รอดจากแดนผู้ตาย"และกล่าวอีกว่า "จงฟังบิดาของเจ้าผู้ให้กำเนิดเจ้าและอย่าดูหมิ่นมารดาของเจ้าเมื่อนางแก่" พ่อแม่จำเป็นต้องอบรมเลี้ยงดู บุตรหลานตนเองเป็นอย่างดี " การอบรมเลี้ยงดู

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

เด็กนั้นพ่อแม่ถือว่าเป็นครูคนแรกของเด็กมีความสำคัญมาก เด็กจะได้รับการปลูกฝังลักษณะนิสัย
 อย่างเป็นธรรมชาติจากพ่อแม่" และ "พ่อแม่จึงถือเป็นว่าความรับผิดชอบที่จะปลูก
 ฝังคุณธรรมจริยธรรมและค่านิยมที่ดีให้กับลูก อย่างสุดความสามารถ และด้วยทุกวิถีทาง "
 เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์ (2539)

แต่ในสภาพปัญหาครอบครัวปัจจุบันนี้ ปัญหาที่มีความสำคัญอันดับแรกที่เกี่ยวข้องกับ
 ครอบครัว คือ ปัญหาเกี่ยวกับการอบรมเลี้ยงดู (สายสุรี จุติกุล ,2539) ผู้เป็นพ่อแม่ ต้องทำงานหา
 เงินเลี้ยงชีพ ทำให้โอกาสและเวลาในการอบรมเลี้ยงดูน้อยลงไป หรือการไม่สังเกตเห็นคุณค่าของการ
 อบรมเลี้ยงดูบุตรหลาน และปัญหาที่เกี่ยวข้องอื่นโดยเฉพาะอย่างยิ่งในเขตพื้นที่ชนบท ครอบครัว
 เกษตรในชนบท ภาคอีสาน ปัจจุบันมีปัญหาเรื่องการอบรมเลี้ยงดู เช่นกัน และ เป็นปัจจัยหนึ่งที่มี
 ผลต่อการเคลื่อนย้ายแรงงานจากชนบทด้วย ซึ่งก็เป็น บุตรหลานที่กำลังก้าวเข้าสู่วัยทำงานของแต่ละ
 ครอบครัวเกษตรกรในชนบทนั่นเอง ชนบทในภาคอีสาน การประกอบอาชีพทางการเกษตรจะ
 ทำนา ทำไร่ กันตามฤดูกาลธรรมชาติ พอหลังจากการเก็บเกี่ยวผลผลิตในปลายฤดูแล้วเกษตรกรจำ
 เป็นต้องเข้ามาทำงานทำในเมืองหลวง เพราะการกระจายความเจริญไปไม่ทั่วถึง แหล่งงานมีเฉพาะ
 ในเมืองใหญ่ ครอบครัวของเกษตรกรความผูกพันกันระหว่างสมาชิกในครอบครัวมีแนวโน้มลด
 ลงเรื่อยๆ การอบรมเลี้ยงดูบุตรหลานเป็นไปอย่างขาดความต่อเนื่องและให้ความสำคัญ ต่อการ
 ประกอบอาชีพเกษตรกรของบุตรหลาน

งานวิจัยเรื่อง ศึกษาสภาพการอบรมเลี้ยงดูในครอบครัวเกษตรกร มีผลต่อ การเคลื่อนย้าย
 แรงงานในภาคการเกษตร ต้องการทราบถึงการอบรมเลี้ยงดูในครอบครัวเกษตรกรปัจจุบันมีสภาพ
 เป็นอย่างไรมีผลต่อ การเคลื่อนย้ายแรงงานในภาคการเกษตร ที่เกี่ยวข้องกับการประกอบอาชีพด้าน
 การเกษตร และพัฒนาชุมชนท้องถิ่นของตนเอง

วัตถุประสงค์การศึกษา
(Objective of the Study)

1. ศึกษาถึงสถานภาพทางสังคมและเศรษฐกิจของเกษตรกร
2. ศึกษาถึงวิธีการการอบรมเลี้ยงดูแก่สมาชิกในครอบครัวเกษตรกร
3. ศึกษาความสัมพันธ์ของการอบรมเลี้ยงดู กับ การเคลื่อนย้ายแรงงานของสมาชิกในครอบครัวเกษตรกร
4. เพื่อรวบรวมข้อเสนอแนะในการอบรมเลี้ยงดูสมาชิกในครอบครัวเกษตรกร

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ
(Significance of the Study)

1. ทราบถึงสภาพทางสังคมและเศรษฐกิจเพื่อเป็นข้อมูลเบื้องต้นใช้วิเคราะห์และเข้าใจสภาพเกษตรกร เป็นแนวทางในการวางแผนพัฒนาการเกษตร
2. ทราบถึงสภาพการอบรมเลี้ยงดูในครอบครัวเกษตรกรเป็นผลให้เกิดความเข้าใจในการอบรมเลี้ยงดู เป็นแนวทางวางแผนพัฒนาการอบรมเลี้ยงดูในครอบครัวเกษตรกร
3. ทราบถึงความสัมพันธ์ระหว่างการอบรมเลี้ยงดูกับการเคลื่อนย้ายแรงงาน เพื่อเป็นแนวทางวางแผนพัฒนาครอบครัวเกษตรกรและการลดการเคลื่อนย้ายแรงงาน
4. ทราบถึงสภาพปัญหาและข้อเสนอแนะจากเกษตรกรในการอบรมเลี้ยงดู เพื่อเป็นแนวทางช่วยแก้ไขปัญหการอบรมเลี้ยงดู และรวบรวมแนวคิดที่น่าสนใจจากเกษตรกร

สมมุติฐานงานวิจัย
(Research Hypothesis)

การศึกษามีสมมุติฐานการวิจัยดังนี้

การอบรมเลี้ยงดูมีผลต่อการเคลื่อนย้ายแรงงานจากครอบครัว.

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ขอบเขตในการศึกษา

(Scope)

การศึกษาครั้งนี้มีขอบเขตการศึกษาและข้อจำกัดการศึกษาดังนี้ คือ

1. ประชากร คือ เกษตรกรที่มีสมาชิกเป็นแรงงานเกษตรในครอบครัว ในตำบล ท่าเรือ อำเภอ นาหว้า จังหวัด นครพนม
2. ศึกษาวิธีการอบรมเลี้ยงดูสมาชิกในครอบครัวเกษตรกร มี 2 ประเด็น คือ
  - 2.1 ศึกษาถึงวิธีการและเนื้อหาในการอบรมเลี้ยงดู ได้แก่
    - วิธีการอบรมเลี้ยงดู
    - เนื้อหาในการอบรมเลี้ยงดู
  - 2.2 ด้านการเคลื่อนย้ายแรงงาน

นิยามศัพท์

(definition of terms)

ครอบครัว หมายถึง กลุ่มบุคคลที่มีความผูกพันกันทางอารมณ์ และ จิตใจ ในการดำเนินชีวิตร่วมกัน รวมทั้งการพึ่งพิงกันทางสังคม เศรษฐกิจ และมีความสัมพันธ์ทางกฎหมาย หรือ สายโลหิต

วิธีการอบรมเลี้ยงดู หมายถึง การสอน การให้คำแนะนำ การให้คำปรึกษา การว่ากล่าว ตักเตือนการลงโทษ การให้รางวัล การดูแลเอาใจใส่อย่างใกล้ชิดด้วยความเข้าใจ พร้อมทั้งการทำตัวเป็นแบบอย่างที่ดี

เกษตรกร หมายถึง ผู้ที่ประกอบอาชีพทางการเกษตร ได้แก่ การปลูกพืช การเลี้ยงสัตว์ การทำการประมง ผลิตกรรมพื้นบ้าน ซึ่งพักอาศัยและประกอบอาชีพตามชนบทนอกเมือง

สมาชิก หมายถึง บุตรหลาน หรือ เครือญาติของเกษตรกรที่อาศัยในครอบครัวเดียวกัน เป็นแรงงานเกษตร

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

สถานภาพทางเศรษฐกิจและสังคม หมายถึง สิ่งที่จะบ่งบอกถึงลักษณะ ฐานะ ของเกษตรกร เพื่อจะเข้าใจเกษตรกรมากขึ้น ได้แก่ ระดับการศึกษา รายได้ การประกอบอาชีพ การใช้ เวลา รายจ่าย สมาชิกในครอบครัว การถือครองที่ดิน

การถือครองที่ดิน หมายถึง ชาวบ้านที่มีที่ดินถือครองเป็นของตนเองถูกต้องตามกฎหมาย โดยมีใช้การเช่า หรือ ขอยืม

การเคลื่อนย้ายแรงงาน หมายถึง บุตรหลานของเกษตรกรซึ่งอยู่ในช่วงวัยทำงาน ได้ย้าย ถิ่นที่อยู่ไปต่างถิ่นตามเมืองใหญ่ เพื่อหางานทำหาเงินดำรงชีวิตต่อไป.

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

บทที่ 2

การตรวจเอกสาร

(Review of Related Literature)

ในการศึกษาเรื่อง การอบรมเลี้ยงดูในครอบครัวเกษตรกร มีผลต่อ การเคลื่อนย้ายแรงงาน ในภาคการเกษตร ได้มีการตรวจเอกสารดังนี้

- 1.แนวคิดในการอบรมเลี้ยงดูเด็กในสังคมไทย
- 2.แนวคิดทางทฤษฎีการอพยพแรงงาน
- 3.งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

แนวคิดในการอบรมเลี้ยงดูเด็กในสังคมไทย

การอบรมเลี้ยงดูเด็กในบริบทของสังคมไทย 4 แนวคิด คือ

- ก. แนวคิดทางพระพุทธศาสนา ซึ่งได้พูดถึงเรื่องของการพัฒนามนุษย์ทั้งรูปและนาม การพัฒนาสติปัญญา (หลักอริยสัจ 4 และหลักพหุสูต) การพัฒนาคุณธรรม (คือ สมมติปัญญา คุณธรรม 9 ประการ) กัลยาณมิตร (บทบาทของพ่อแม่ ครู และผู้ดูแลเด็ก)
- ข. แนวคิดทางการศึกษาปฐมวัย ซึ่งประกอบไปด้วยแนวคิดที่ต่างๆ ไปเกี่ยวกับการศึกษา ได้แก่ การพัฒนามนุษย์ การพัฒนาเด็ก โดยครอบครัวและส่วนที่เป็นแนวคิดเฉพาะการศึกษาของเด็กปฐมวัย (0 - 6 ปี) ได้แก่ พัฒนาการของเด็ก พัฒนาการและความต้องการของเด็ก การเรียนรู้และการเล่นของปฐมวัย
- ค. แนวคิดด้านความต้องการพื้นฐานและความต้องการสำหรับเด็ก โดยแนวคิดนี้เองนอกจากจะได้รวมเอาแนวคิดข้างต้นทั้ง 3 แนวคิดไว้แล้ว ยังรวมเอาแนวคิดเกี่ยวกับพัฒนาการของเด็กทางการแพทย์ และสิทธิทางการเมืองการปกครองไว้ด้วย ซึ่งครอบคลุมความต้องการพื้นฐานสำหรับเด็กปฐมวัย คือ ความต้องการด้านโภชนาการและสุขภาพอนามัย ด้านความแข็งแรงของร่างกาย การพักผ่อนและนันทนาการพัฒนาการด้านสติปัญญา จิตใจ อารมณ์ สังคม ความต้องการด้านการศึกษาและด้านวัฒนธรรม

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ง.แนวคิดทางวัฒนธรรม ที่เป็นพื้นฐานในการพัฒนาเด็ก ได้แก่ การสำนึกในความเป็นไทย ความประพฤติของเด็กไทย ค่านิยม และคุณธรรมพื้นฐานการให้ความรักและทูลถนอม วัฒนธรรม ท้องถิ่น ภาษา สิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติและจิตวิญญาณ รวมทั้งระบบวงศาคณาญาติ

ตามแนวคิดทางวัฒนธรรมพื้นฐานของการพัฒนาเด็กมี 8 ประการ โดย สมุน อมรวิวัฒน์ และคณะ (2534 : 51 – 80) ที่ได้รวบรวมจากวรรณคดีและเพลงพื้นบ้านตลอดจนงานเขียนและงานวิจัยต่างๆ ดังนี้

การสำนึกความเป็นไทย

โดยยึดสถาบันชาติ ศาสนา และพระมหากษัตริย์เป็นรากฐานความมั่นคงของชาติ

ความประพฤติของเด็กไทย

โดยยึดแนวปฏิบัติตามลักษณะของสมบัติผู้ดี วัฒนธรรมไทย ถือเอาความสงบ ความเรียบร้อย และความสำรวมในการแสดงกิริยา วาจา เป็นหลักใหญ่ ซึ่งตรงกับหลักพุทธศาสนาที่ว่า “เป็นผู้ประพฤติดีทั้ง กาย วาจา ใจ” คือ มีกิริยา วาจา อ่อนหวาน นุ่มนวล สุภาพ เรียบร้อย มีความซื่อสัตย์ สุจริต

การอบรมเลี้ยงดูเด็กที่มีค่านิยม คุณธรรม และจริยธรรมเป็นพื้นฐาน

ค่านิยมที่เป็นแบบอย่างการดำเนินชีวิตที่让孩子ได้รับรู้ ได้แก่ การอยู่ร่วมกันเป็นหมู่เป็นพวก การช่วยเหลือเกื้อกูลและเอื้อเฟื้อแบ่งปัน การเคารพผู้ใหญ่ การทำบุญด้วยหวังผลให้ร่มเย็นเป็นสุข ความผูกพันต่อบรรพบุรุษ การกินอยู่ที่เรียบง่าย เป็นต้น

คุณธรรมและจริยธรรมที่ปรากฏชัดในวิธีการสั่งสอนอบรมเด็ก ได้แก่ คุณธรรมตามหลักศาสนา เช่น มีเมตตา กรุณา ขยัน อดทน และคุณธรรม จริยธรรมทั่วไปเช่น ความสุภาพ เชื่อฟัง รู้จักกาลเทศะ ประหยัด ซื่อสัตย์ และสะอาด

การอบรมเลี้ยงดูเด็กด้วยรักและถนอม

ในวิถีการดำเนินชีวิตแบบไทย พ่อแม่เลี้ยงด้วยวิธีธรรมชาติ เด็กอ่อนจะได้กินนมแม่ มีการสัมผัสทางกาย เช่น การโอบอุ้ม การอุ้ม ลูบหลัง ให้นอนหนุนตัก หักล้อม อาบน้ำแต่งตัวให้ ป้อนข้าว เวลานอนกอดกับพ่อแม่ นอกจากนี้ยังมีการสัมผัสทางวาจา ทำทาง เช่น การหยอกล้อ เล่านิทาน หัวเราะ ร้องเพลงให้ฟังตลกตลกเมื่อโตขึ้น เด็กก็ยังอยู่ในสายตาของผู้ใหญ่ คอยระวังไม่ให้เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

เกิดอันตราย ความใกล้ชิดทำให้เด็กรู้สึกปลอดภัย ได้เรียนรู้ทางสังคม การปรับตัว ได้เรียนรู้จากพฤติกรรมและความสัมพันธ์กับผู้ใหญ่ ได้รับรู้ถึงความรู้สึกรักและห่วงใย ความผูกพันระหว่างลูกกับพ่อแม่มีความลึกซึ้ง ลูกจึงมีความกตัญญูต่อพ่อแม่ ทดแทนพระคุณพ่อแม่โดยการดูแลยามแก่เฒ่า

วัฒนธรรมท้องถิ่น

วัฒนธรรมท้องถิ่นที่ส่งเสริมพัฒนาการของเด็กไทย ได้แก่ วัฒนธรรมด้านการแต่งกาย ศิลป ดนตรี-นาฏศิลป์ เครื่องเล่นและการละเล่นต่าง ๆ เป็นต้น โดยเฉพาะการเล่นเป็นกิจกรรมที่เด็กชอบ และได้ปฏิบัติในชีวิตประจำวันเป็นเนืองนิจ การเล่นของเด็กได้รับการวิเคราะห์แล้วว่าก่อให้เกิดการเรียนรู้ พัฒนาการ การแสดงออกทางร่างกาย ภาษา พฤติกรรม ความคิด อารมณ์ และความสัมพันธ์ของเด็กกับผู้อื่น การปรับตัว สุนทรียภาพ การผจญภัย คุณธรรม และการช่วยเหลือซึ่งกันและกัน (สุมน อมรวิวัฒน์ และคณะ, 2534 :316)

วัฒนธรรมด้านภาษา

เนื่องจากคนไทยเป็นเจ้าบทเจ้ากลอน จึงมักมีการสอดแทรกภาษาไว้ในการเล่นต่าง ๆ เช่น บทสนทนาโต้ตอบ (เล่นงูกินหาง) คำคล้องจอง (เล่นรีรีข้าวสาร) และนิทานพื้นบ้านซึ่งสะท้อนความคิดความเชื่อ และวิถีการดำเนินชีวิตของคนไทยในอดีต เด็กไทยได้รับการปลูกฝังให้เด็กเห็นคุณค่าของภาษาไทยเพื่อจรรโลงวัฒนธรรมการละเล่นต่าง ๆ

สิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติและจิตวิญญาณ

เด็กไทยเติบโตขึ้นท่ามกลางสิ่งแวดล้อมที่เป็นธรรมชาติ เด็กได้เรียนรู้สิ่งต่าง ๆ ได้ฝึกสังเกต เกิดความรู้ความเข้าใจจากการทดลองสัมผัสสัมพันธ์ ทำให้เด็กสามารถปรับตัวกับสิ่งแวดล้อมได้เป็นอย่างดี เพราะวิถีวัฒนธรรมไทยผูกพันกับธรรมชาติและขนบธรรมเนียมประเพณี ซึ่งมีผลต่อพัฒนาการทางร่างกาย จิตใจ สติปัญญา บุคลิกภาพและสังคมของเด็กอยู่มาก การได้ใกล้ชิดและมีปฏิสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อมทางด้านจิตวิญญาณที่ผู้ใหญ่จัดไว้ในวิถีชีวิตไทย ช่วยให้เด็กได้เรียนรู้การปรับตัวและค่านิยมต่าง ๆ ในการดำเนินชีวิต

วงศาคณาญาติ

สังคมไทยเริ่มเปลี่ยนแปลงจากลักษณะของครอบครัวขยายเป็นครอบครัวเดี่ยวมากขึ้น แต่ความสัมพันธ์ในระบบเครือญาติยังมีอยู่มาก นอกจากพ่อแม่ซึ่งมี บทบาทในการอบรมเลี้ยงดูเด็กญาติผู้ใหญ่ เช่น ปู่ ย่า ตา ยาย ลุง ป้า น้า อา พี่ ยังมีส่วนในการอบรมเลี้ยงดู โดยเฉพาะ ย่า / ยาย เป็นเอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่นิยมนำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ผู้เลี้ยงดูเด็กอย่างใกล้ชิด เมื่อแม่มีความจำเป็นต้องออกไปทำงานนอกบ้าน พี่พี่หญิงและชายมักจะได้รับมอบหมายให้ดูแลน้อง เด็กได้กิน นอน เล่นและออกกำลังกาย ช่วยทำงานบ้านร่วมกับผู้ใหญ่เสมอ นอกจากนี้เพื่อนบ้านที่มีความสัมพันธ์ใกล้ชิดกัน ก็อาจจะได้รับความไว้วางใจให้ดูแลลูกแทน ทำให้เด็กได้เรียนรู้วิถีชีวิตในสังคม

รูปแบบหรือลักษณะการอบรมเลี้ยงดูตามวิถีไทย

การเป็นแบบอย่าง เด็กเรียนรู้จากการเลือกแบบพฤติกรรมผู้ใหญ่ซึ่งมีทั้งพฤติกรรมทางบวก เช่น การแสดงความมีสัมมาคารวะต่อผู้ใหญ่และพระสงฆ์ การช่วยเหลือกันในหมู่เพื่อนบ้าน ส่วนพฤติกรรมทางลบก็มี เช่น การพูดไม่จริงหรือหลอกกันเห็นเป็นเรื่องสนุก การด่าทอทะเลาะวิวาท นอกจากนี้ยังมีพฤติกรรมที่ยังตัดสินใจไม่ได้ว่าเด็กเลียนแบบแล้วจะให้คุณหรือให้โทษอย่างไร เช่น การบนบานศาลกล่าวและการเชื่อถือโหราศาสตร์ เป็นต้น

แบบให้เด็กสัมผัสกับสภาพแวดล้อม พาไปร่วมกิจกรรมต่าง เด็กเกิดการเรียนรู้ตามธรรมชาติ เด็กได้เรียนรู้จากการสัมผัส และสัมผัสกับสภาพแวดล้อมทั้งที่เป็นบุคคล สภาพแวดล้อมทางธรรมชาติ สภาพแวดล้อมทางจิตวิญญาณและสภาพแวดล้อมทางวัตถุ เป็นต้น เด็กได้สัมผัสประสบการณ์ต่าง ๆ จากการทำกิจวัตรประจำวัน การสังเกตและเรียนรู้บทบาทของตนในครอบครัว การเรียนรู้โดยมีส่วนร่วมในพิธีกรรมที่เกี่ยวกับศาสนาและการทำมาหากิน การเรียนรู้จากการเล่นจากเพื่อนเล่น และจากการเผชิญกับสถานการณ์ต่าง ๆ การเรียนรู้ของเด็กเป็นไปตามธรรมชาติ

แบบใช้พฤติกรรมทางวาจาอย่างมากและแสดงเหตุผลน้อย ในการอบรมเลี้ยงดูเด็กผู้ใหญ่ มักใช้พฤติกรรมทางวาจาโดยการบอก การออกคำสั่ง การห้าม การตักเตือน การหลอก การขู่และดุด่า พ่อแม่ผู้ดูแลเด็ก และครูที่โรงเรียนใช้พฤติกรรมทางวาจามากเหมือนกัน วิธีการพูดของผู้ใหญ่มีการชี้แจงเหตุผลน้อย

แบบใช้อำนาจในการอบรมเลี้ยงดู ผู้ใหญ่ใช้อำนาจทั้งทางวาจา และท่าทางเมื่อเด็กทำสิ่งใดที่ผู้ใหญ่ไม่พอใจ ผู้ใหญ่จะดุด่าหรือลงโทษเด็กด้วยการตี หรือจรวดาวัด การใช้อำนาจของผู้ใหญ่ขึ้นอยู่กับอารมณ์ ถ้าผู้ใหญ่อารมณ์ไม่ดีจะใช้อำนาจมาก และรุนแรงกว่าเวลาอารมณ์ดี เด็กเล็กจะได้รับโทษน้อยและรุนแรงน้อยกว่า เด็กโต ครูหรือผู้ดูแลเด็กในศูนย์เด็กก็ใช้อำนาจเช่นเดียวกัน เมื่อออกคำสั่งแล้วคาดหวังว่าเด็กต้องปฏิบัติตาม

ใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

อย่างไรก็ตามการอบรมเลี้ยงดูเด็กในแต่ละครอบครัวอาจจะมีหลายแบบผสมผสานกันไป บางครั้งพ่อแม่สอนเด็กอย่างหนึ่งแต่ในทางปฏิบัติเด็กเห็นอีกอย่างหนึ่ง ทำให้เด็กมีโอกาสพัฒนาไปอย่างมีความขัดแย้ง อันนำไปสู่พฤติกรรมก้าวร้าวของเด็ก แม้ว่าในปัจจุบันจะมีรูปแบบการอบรมเลี้ยงดูเด็กอย่างมากมายก็ตาม แต่ก็เป็นการยากที่จะบอกว่าการเลี้ยงดูแบบใดดีที่สุด นอกจากนี้การอบรมเลี้ยงดูเด็กไทยก็ได้เปลี่ยนแปลงมาโดยลำดับ ปัจจุบันสื่อมวลชนมีอิทธิพลอย่างมากการก้าวรุกรอกของวัฒนธรรมต่างชาติไม่ว่าจะเป็นการกิน การอยู่ การเลี้ยงดูบุตรได้เข้ามาครอบงำวิถีวัฒนธรรมไทย ตลอดจนความบีบคั้นทางเศรษฐกิจทำให้วิถีชีวิตและวิธีการเลี้ยงดูบุตรเปลี่ยนแปลงไปอย่างมาก ซึ่งเป็นผลมาจากการย้ายถิ่นที่อยู่ของพ่อแม่เข้ามาอยู่ในเมืองทำให้การแยกกันอยู่ระหว่างพ่อแม่และเด็ก (ซึ่งมักถูกทิ้งให้อยู่กับยาย – ย่า / ปู่ – ตา) การออกมาทำงานนอกบ้านของสตรีทำให้ครอบครัวที่ไม่มีผู้เลี้ยงดูเด็กที่บ้าน สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมและประสานงานเยาวชนแห่งชาติ กล่าวถึงแนวคิดที่เกี่ยวข้องกับเด็กปฐมวัยก็มีหลายประการ ได้แก่ 1) การมีสายใยผูกพันกับสมาชิกที่ในครอบครัว 2) มีสุขภาพดีทั้งทางร่างกายและจิตใจ 3) มีวัฒนธรรมที่ดีงาม เข้าใจหลักการที่ถูกต้องของศาสนา รู้คุณค่าภูมิปัญญาท้องถิ่น 4) รู้จักคิด ไม่มั่งงาย 5) ดำเนินชีวิตเรียบง่าย รับผิดชอบในการรักษาและพัฒนาสิ่งแวดล้อม 6) รับผิดชอบต่อการรักษาสิ่งแวดล้อม 7) มีวินัย รับผิดชอบต่อตนเอง และสังคม 8) รู้จักปรับเปลี่ยนความคิดและพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง 9) เข้าใจและเลื่อมใสการปกครองระบอบประชาธิปไตย 10) มีความสามารถในการสื่อสารมากกว่า 1 ภาษา และรู้จักใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ เป็นต้น ซึ่งแนวคิดต่าง ๆ ดังกล่าวข้างต้นจะสามารถนำมาใช้พัฒนาอบรมเลี้ยงดูเด็กไทย เพื่อให้ได้เด็กไทยตามคุณลักษณะที่พึงประสงค์ ดังกล่าว

อบรมเลี้ยงดูให้ลูกเป็นคนดี มีคุณภาพ

- ส่งเสริมพัฒนาการอย่างสมดุลครบถ้วนพ่อแม่ช่วยส่งเสริมให้ลูกเป็นคนดี คนเก่งของครอบครัว และสังคมได้ด้วย
- ดูแลเอาใจใส่ใกล้ชิดด้วยความรักและความเข้าใจ ทำให้ลูกมีจิตใจดี
- ให้โอกาสลูกเรียนรู้ เล่น และฝึกทำสิ่งต่าง ๆ ในสภาพแวดล้อมที่ปลอดภัยและเป็นมิตรทำให้ลูกฉลาด คล่องแคล่ว และมีมานะอดทน
- ยิ้มแย้ม สัมผัสลูกอย่างอ่อนโยน สังเกตการแสดงออกของลูก รับฟังลูกและพูดคุยได้ตอบกับลูก สนใจที่จะตอบคำถามและเล่าเรื่องต่าง ๆ ที่เหมาะสมกับเด็ก ทำให้ลูกรู้ภาษาเร็ว และมีกำลังใจใฝ่รู้
- ทำตัวเป็นแบบอย่างที่จะปลูกฝังลักษณะนิสัยและความเป็นอยู่ที่ดี ทำให้ลูกรู้จักกาลเทศะ รู้ผิดชอบและคุ้นเคยกับสิ่งที่ดีงามเป็นประโยชน์ต่อชีวิต

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

เอาใจใส่ให้เวลา

พ่อแม่จำเป็นต้องให้เวลา และเอาใจใส่ลูก ๆ อย่างสม่ำเสมอ เพื่อสร้างความผูกพันระหว่างกัน ความมั่นคงทางใจของลูก ๆ อาจจะมีเรียกว่าเท่ากับอาหาร ที่อยู่อาศัย เครื่องนุ่งห่ม การดูแลรักษาอนามัย และการปกป้องจากอันตรายต่าง ๆ

เด็กมองเห็น ได้ยิน รู้จักตอบสนองต่อรส กลิ่น และสัมผัสตั้งแต่แรกเกิด เรียนรู้ได้เร็วจากคนที่ใกล้ชิด จากประสบการณ์และการกระทำของตนเอง พ่อแม่จึงต้องให้เวลาอยู่ใกล้ชิดมองหน้าสบตา อุ้มอ้อม สัมผัสอย่างอ่อนโยน พูดคุยโต้ตอบ เล่นด้วยกัน จัดสภาพแวดล้อมให้น่าสนใจ และปลอดภัย ทำกิจกรรมต่าง ๆ กับลูกโดยคำนึงถึงความสนใจและความสามารถของลูก

เป็นตัวอย่างที่ดีแก่ลูก

การอบรมเลี้ยงดูลูกด้วยความรักความเมตตาให้เหตุผลอย่างเสมอต้นเสมอปลาย และพ่อแม่เป็นตัวอย่างที่ดีงามจะช่วยให้ลูกมีจิตใจมั่นคง ไม่สับสน การฝึกให้ลูกเป็นคนรู้จักคิดมีน้ำใจ และคุณธรรม จะทำให้เขาเติบโตเป็นผู้ใหญ่ที่มีคุณภาพในอนาคต ส่วนเด็กที่ถูกทะเลาะ ทอดทิ้ง หรือถูกทำโทษรุนแรง จะมีปัญหาสุขภาพจิตและมีความประพฤติด้านสังคมกลายเป็นเด็กเกเร ก้าวร้าว ได้พ่อแม่สามารถจงใจให้ลูกมีความใฝ่รู้ กล้าแสดงความคิดเห็นและความรู้สึกร่างกายเหมาะสมตามกาลเทศะ โดยให้ความสนใจในสิ่งที่ลูกกำลังทำ ตอบคำถามของลูก ได้ฝึกให้ลูกหัดสังเกตสิ่งต่าง ๆ รอบตัว ให้โอกาสลูกที่จะแสดงความรู้สึกรักใคร่ของตน ซึ่งอาจจะแตกต่างกับความคิดของพ่อแม่ และให้ลูกได้มีโอกาสเรียนรู้จากการลองถูกลองผิดบ้างในกรณีที่ไม่ทำให้เกิดความเสียหาย

แนวคิดทางทฤษฎีการอพยพแรงงาน

1. แนวความคิดเกี่ยวกับการอพยพย้ายถิ่น

“การย้ายถิ่น” เป็นปรากฏการณ์หนึ่ง ซึ่งเป็นที่ยอมรับกันว่าส่งผลกระทบต่อ การกระจายตัวของประชากรในพื้นที่ต่าง ๆ และสามารถมองเห็นได้ชัดเจนจากการที่คนชนบท ต้องดิ้นรนออกจากบ้านเกิด เพื่อแสวงหาแหล่งงานอันเป็นที่มาของรายได้เพื่อการยังชีพทั้งในระยะสั้น เช่น ช่วงหน้าแล้งซึ่งไม่สามารถเพาะปลูกได้ และย้ายออกมาปักหลักฐานที่อื่นในระยะยาว อันเกิดจากการพัฒนาทางเศรษฐกิจและสังคมที่ขยายตัวอย่างต่อเนื่องมาโดยตลอด ทำให้ประชากรในเขตเมืองมีสัดส่วนเพิ่มสูงขึ้น อันเนื่องมาจากการย้ายถิ่นเข้าของประชากรเขตชนบท ส่งผลต่อการขาดแคลนบริการสาธารณะในเมือง และก่อให้เกิดปัญหาสิ่งแวดล้อมในเมือง ขาดแคลนที่อยู่อาศัย รวมทั้งปัญหาอื่น ๆ อีกหลายประการ ในการวางแผนเพื่อพัฒนาจำเป็นต้องมีความเข้าใจถึงแนวโน้มเหล่านี้ อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

เข้าใจในเรื่องการอพยพย้ายถิ่น ซึ่งเกี่ยวข้องกับโครงสร้างของประชากรจึงจะทำให้กำหนดนโยบายได้อย่างเหมาะสม

ความหมายของการอพยพย้ายถิ่น

จากหนังสือสังคมวิทยาให้ความหมายไว้ดังนี้ (รัชนีกร เศรษฐโช, 2528) Lowry Nelson (1948 : 122) ให้ความหมายไว้ว่า” การอพยพย้ายถิ่น หมายถึง การเปลี่ยนแปลงสถานที่ของบุคคลหรือกลุ่มบุคคลจากสถานที่หนึ่งไปยังอีกสถานที่หนึ่ง นิพนธ์ เทพวัลย์ (2523 : 205) ให้ความหมายว่า “การอพยพย้ายถิ่น หมายถึง การเปลี่ยนแปลงทั้งทางด้านสังคม และด้านพื้นที่ของบุคคล Lloyd Bacon (1971 : 132) ให้ความหมายว่า “การอพยพย้ายถิ่น หมายถึง การเปลี่ยนแปลงทางด้านสังคม และด้านพื้นที่ของบุคคล Ralph Thomlinson (1965 : 211) เห็นว่า การอพยพย้ายถิ่นมิได้หมายรวมไปถึงการเดินทางไปกลับระหว่างบ้านที่อยู่อาศัยกับที่ทำงาน การเดินทางท่องเที่ยว เยี่ยมเยียนหรือการทัศนจร การที่จะระบุว่าลักษณะเช่นใดจึงจะเรียกว่าเป็นการอพยพย้ายถิ่น หรือ ไม่นั้นขึ้นอยู่กับกฎเกณฑ์หรือกฎหมายของแต่ละประเทศ เป็นผู้กำหนดขึ้นมา เช่น อาจจะคำนึงถึงระยะเวลาของการย้ายถิ่น หรือสถานที่ตามหลักการแบ่งเขตการปกครอง เป็นต้น

ทัศนคติเกี่ยวกับการอพยพย้ายถิ่นของประชากรชนบท

นักวิชาการ นักปกครอง ประชากร และผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องหรือสนใจเกี่ยวกับการอพยพย้ายถิ่นของประชากรชนบท มักมีทัศนคติแตกต่างกันจนดูเหมือนว่าจะแบ่งออกได้เป็น 2 พวกดังนี้คือ

1. พวกหนึ่งคาดว่า การอพยพย้ายถิ่นของประชากรชนบทเป็นอันตราย หรือเป็นผลเสียต่อชนบทเอง จึงจำเป็นต้องหามาตรการหรือแนวปฏิบัติต่าง ๆ เพื่อต่อต้านสกัดกั้นมิให้ชาวชนบทออกมาจากถิ่นเดิม
2. อีกพวกหนึ่งคาดว่า การอพยพย้ายถิ่นของประชากรชนบทเป็นสิ่งที่ดีมีประโยชน์ และก่อให้เกิดคุณค่าสำหรับชนบทอีก จึงจำเป็นต้องหาวิธีการส่งเสริมให้ชาวชนบทได้มีโอกาสออกไปจากถิ่นเดิมเสียให้ได้

ปัจจัยผลักดัน (push factors) และปัจจัยดึงดูด (pull factors) หรือที่ Landis เรียกว่าพลังดูด (forces of attraction) และพลังบีบบังคับ (forces of compulsion) ปัจจัยผลักดันหมายถึง ปัจจัยที่มีอยู่แล้วในท้องถิ่นซึ่งบีบบังคับให้ผู้อยู่อาศัย อยู่ ณ ที่นั้น (crigin) ต้องละถิ่นไปอาศัยอยู่ ณ ที่อื่น ส่วนปัจจัยดึงดูดคือ ปัจจัยที่พบอยู่ในท้องถิ่นที่หมาย (destination) ซึ่งสามารถดึงดูดให้ผู้อยู่อาศัยย้ายถิ่นไปอยู่ ณ ที่นั้นได้

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ปัจจัยผลักดัน

สิ่งที่ทำให้ชาวชนบทต้องละทิ้งถิ่นที่อยู่เดิมเพื่อไปอาศัยอยู่ในเมืองนั้นมักจะเป็นสาเหตุผลักดันจากชาวชนบทมากกว่าสาเหตุดึงดูดของเขตเมือง ซึ่งก็หมายถึงว่าในชนบทมีสภาวะบางประการที่ไม่เป็นที่พึงพอใจของชาวชนบทจะต้องละทิ้งที่อยู่ ละอาชีพเดิมและเข้าไปสู่โลกใหม่ที่ไม่มี ความคุ้นเคยกันมาก่อน สภาวะดังกล่าว ได้แก่

1. โอกาสในเชิงเศรษฐกิจและระดับการครองชีพต่ำ ตัวแปรด้านเศรษฐกิจนั้นนับว่าเป็นตัวสำคัญยิ่งต่อการอพยพย้ายถิ่น ของประชากรชนบท ซึ่งเป็นที่ยอมรับกันมานานนับตั้งแต่ Ravenstein ผู้ตั้ง “กฎของการอพยพย้ายถิ่น” (Law of Migration) ในปี ค.ศ. 1855 โดยได้ระบุไว้ว่าเศรษฐกิจเป็นตัวสำคัญที่ทำให้เกิดการอพยพของประชากร เมื่อระดับการครองชีพในชนบทต่ำลง คนในชนบทจะอพยพออกเพื่อโอกาสในเชิงธุรกิจ และเพื่อประกอบอาชีพร้อยละ 30 ต้องอพยพออกไปเพราะสภาพเสื่อมโทรมทางเศรษฐกิจของท้องถิ่น เป็นต้น

2. การเปลี่ยนแปลงเทคโนโลยีในชนบท การพัฒนาเทคโนโลยีที่ใช้ในการเกษตรสามารถลดจำนวนแรงงานในชนบทไปได้ก่อให้เกิดแรงงานเกินความจำเป็นและเกิดการว่างงานแบบซ่อนตัวสูง(disguised unemployment)ชาวชนบทจึงต้องออกจากถิ่นเดิมไปเพื่อโอกาสในการทำงานอื่น ๆ

3. การเพิ่มขึ้นของประชากร อัตราการเพิ่มประชากรตามธรรมชาติที่ค่อนข้างสูงในชนบทประมาณ ร้อยละ 3 ต่อปี แต่จำนวนที่ดินเหมาะแก่การปลูกมีเท่าเดิม หรือขยายไปได้เพียงเล็กน้อยต่อเกษตรกรลดลงด้วย จะเป็นสิ่งกดดันให้ชาวชนบทต้องอพยพไปจากที่เดิม

4. การลดลงหรือการหมดไปของทรัพยากรตามธรรมชาติ ในท้องถิ่นที่ชีวิตของประชากรจำเป็นต้องพึ่งพาแร่ธาตุหรือทรัพยากรตามธรรมชาติเสียเป็นส่วนใหญ่ เมื่อทรัพยากรลดน้อยหรือหมดไปคนในท้องถิ่นจำเป็นต้องอพยพออกไปเพื่อประกอบอาชีพใหม่ เช่น ชาวเหมืองละทิ้งถิ่นเพราะแร่ธาตุหมด นอกจากนั้น ความฝืดเคืองในเรื่องที่ทำกินและการขาดความอุดมสมบูรณ์ของที่ดินทำให้เกษตรกรต้องย้ายที่ทำกินไปยังที่กว้างอื่น ๆ ซึ่งพอจะจับจองได้ แต่บางคนจำเป็นต้องละทิ้งอาชีพเดิมกลายเป็นผู้ขายแรงงานในชนบทหรือมุ่งหน้าไปแสวงโชคในเมืองก็มี

5. สภาพดินฟ้าอากาศผิดปกติ ที่ใดที่มีความแห้งแล้ง หรือน้ำท่วมอย่างรุนแรงและสม่ำเสมอมักจะต้องสูญเสียทรัพยากรคนเพราะการอพยพย้ายถิ่นด้วย

6. ความต้องการทางสังคมของบุคคล เมื่อบุคคลในท้องถิ่นเกิดความรู้สึกว่าเข้ากับสิ่งแวดล้อมคนรอบ ๆ ข้างไม่ได้มักจะเป็นความต้องการสถานที่อยู่แห่งใหม่ทันที

7. ความไม่ปลอดภัยในทรัพย์สินร่างกาย ชนบทมักจะขาดแคลนองค์กรของรัฐที่จะให้ความปลอดภัยในทรัพย์สินร่างกายของชนบทได้ และมักจะมีโจรผู้ร้ายชุกชุม ประชากรในท้องถิ่นที่จึงอพยพออกไปแสวงหาแหล่งที่อยู่ใหม่ ซึ่งให้ความปลอดภัยได้มากกว่า

8. ความจำเป็นต้องติดตามผู้อื่นไป การอพยพย้ายถิ่นของประชากรชนบทนอกจากจะเกิดจากภัยพิบัติทางเศรษฐกิจหรือธรรมชาติแล้วยังเกิดจากการที่บุคคลต้องพึ่งพาหรือติดตามครอบครัวไปด้วย เช่น เด็กต้องติดตามพ่อแม่ผู้อพยพ หรือภรรยาต้องติดตามสามี เป็นต้น

9. ประเพณีบังคับ อาชีพเกษตรกรรมซึ่งอาศัยการร่วมงานกันทำของสมาชิกในครอบครัวนั้นจะให้ความสำคัญแก่เพศชาย มากกว่าเพศหญิง จนในบางครั้งบางสังคมประเพณีบังคับทำให้หญิงหมดโอกาสที่จะจัดการไร่นาตามลำพังได้ แต่จะมีโอกาสเพียงแต่เป็นภรรยาเท่านั้น ดังนั้นหญิงชนบทซึ่งไม่สนใจเรื่องการแต่งงานและหมดโอกาสที่จะจัดการไร่นาได้ก็ต้องอพยพเข้าไปสู่เมือง อีกกรณีหนึ่งได้แก่ การที่ประเพณีบังคับให้ฝ่ายชายต้องอพยพย้ายถิ่นไปอยู่กับฝ่ายหญิงเมื่อแต่งงานแล้ว (matrilocal) เช่น ในชนบทไทย เป็นต้น

ปัจจัยดึงดูด

เมืองมีระดับความเจริญสูง เป็นศูนย์กลางเมือง ยุทธศาสตร์ การศึกษา เศรษฐกิจ และสังคม ข้าราชการกษัตริย์หรือผู้ที่ชาวชนบทไว้วางใจได้ ที่ว่าเมืองมีบริการทางสังคมดีกว่า มีโอกาสทางเศรษฐกิจและสังคมดีกว่า มีความปลอดภัยในร่างกายและทรัพย์สินเพราะมีองค์กรของรัฐมากกว่าได้ กระตุ้นให้ชาวชนบทตัดสินใจอพยพเข้ามาใช้ชีวิตในเมือง

การอพยพย้ายถิ่นนั้นเป็นพฤติกรรมทางการสังคมของมนุษย์ สาเหตุของการอพยพจำเป็นต้องอธิบายจากหลาย ๆ ด้านด้วยกันเพราะการอพยพเป็นผลจากตัวแปรทางด้านสถานการณ์ ด้านความสัมพันธ์ หรือปฏิกิริยาตอบโต้กันกับผู้อื่น ทางด้านส่วนตัวของผู้อพยพเอง ทางด้านวัฒนธรรม และประการสุดท้ายแต่สำคัญที่สุด คือ ทางด้านเศรษฐกิจ

ลักษณะบางประการของผู้ไม่อพยพย้ายถิ่น

โดย Peter Uhlenberg อ้างในหนังสือสังคมวิทยาชนบท (รัชนิกร เศรษฐวิบูลย์) ได้สรุปถึงตัวบ่งการหรือลักษณะสำคัญบางประการของผู้ที่ไม่อพยพย้ายถิ่นว่ามีดังนี้ คือ

1. ผู้ที่มีความผูกพันอย่างลึกซึ้งกับชุมชนจะไม่อพยพออกไปจากท้องถิ่นเดิมของตน ตัวอย่างเช่น ชาวอาปาเลเชียนซึ่งมีความจงรักภักดีต่อถิ่น ต่อวัฒนธรรมที่หล่อหลอมพวกเขา ต่อสิ่งแวดล้อมที่อบอุ่นและปลอดภัย จะไม่อพยพออกไปจากถิ่นเดิม เพราะการอพยพเท่ากับการเข้าไปสู่วิถีชีวิตแห่งความตาย ได้อ้าง ว่ากลุ่มดังกล่าวจะเข้าไปผสมกลมกลืนกับกลุ่มอื่น ได้ยากมากชีวิตของเอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

พวกนี้จะยึดแน่นอยู่กับโบสถ์ ครอบครัวและวิถีชีวิตที่คุ้นเคยอยู่ก่อน ผู้มีลักษณะที่ไม่ชอบการอพยพย้ายถิ่น ได้แก่ พวกคนแก่ คนที่ได้รับการศึกษาน้อย และคนเจ็บป่วย เป็นต้น

2. ผู้ที่มีความสัมพันธ์อันญาติพี่น้องกับคนอื่น ๆ ในท้องถิ่นจะไม่อพยพจากถิ่นเดิม
  3. ผู้ที่ลงทุนลงแรงไว้กับท้องถิ่นเดิมแล้วอย่างมาก จะไม่อพยพย้ายถิ่น
- ดังนั้น หากบุคคลใดมีลักษณะนอกเหนือไปจากที่กล่าวมาแล้วข้างต้นมักมีแนวโน้มที่จะอพยพออกจากถิ่นเดิมเสมอ

ผลของการอพยพย้ายถิ่นของประชากรชนบท

รชนีกร เศรษฐโฐกุลกล่าวว่าการอพยพย้ายถิ่นเป็นเหตุการณ์ที่เกี่ยวข้องกับบุคคลผู้ย้ายถิ่นเพียงคนเดียว ก็จริง แต่ในขณะที่เดียวกันก็เกี่ยวข้องกับท้องถิ่นทั้ง 2 แห่ง คือ ท้องถิ่นเดิมหรือท้องถิ่นต้นทางของผู้จากไปและท้องถิ่นใหม่ หรือท้องถิ่นปลายทางของผู้เข้าไปอาศัยใหม่ ดังนั้น ผลของการอพยพนั้นจะกระทบถึงผู้ที่อพยพของท้องถิ่นเดิม สถานที่ใหม่ที่เข้าไปอยู่ด้วย ผลกระทบดังกล่าวมีหลายประการแต่แบ่งได้เป็น 2 ประเภท ใหญ่ คือ ผลทางด้านเศรษฐกิจ สังคม และจิตวิทยา และสภาพแวดล้อมตามรายละเอียดต่อไปนี้

ผลทางด้านเศรษฐกิจ โดยส่วนรวมแล้ว การย้ายถิ่นจากชนบทเข้าสู่เมืองจะยังผลดีให้แก่ผู้ย้ายถิ่นเนื่องจากผู้ย้ายถิ่นจะมีโอกาสขยายมาตรฐานการดำรงชีวิตของตนให้สูงขึ้นและมีโอกาสในเชิงเศรษฐกิจมากขึ้น

การย้ายถิ่นออกจากถิ่นใดเป็นกลไกสำคัญที่ช่วยปรับภาวะไม่สมดุลระหว่างประชากรและทรัพยากรที่มีอยู่ในท้องถิ่น โดยการลดแรงงานส่วนเกินของถิ่นนั้นเอง ซึ่งหมายความถึงการลดการว่างงานและการทำงานต่ำกว่าระดับ และเป็นการเพิ่มผลผลิตและรายได้ต่อบุคคลในท้องถิ่นนั้น ๆ ด้วย แต่ถ้าหากว่าการย้ายถิ่นออกจากท้องถิ่นใด ๆ จนเกินเลยไปก็จะเป็นผลเสียต่อท้องถิ่นนั้นเป็นอย่างมาก ผลการศึกษาต่าง ๆ ได้แสดงให้เห็นว่าการย้ายถิ่นนั้นเป็นขบวนการคัดเลือก คือ ผู้ย้ายถิ่นส่วนใหญ่มักจะมีลักษณะเชิงเศรษฐกิจดีกว่าผู้ไม่ย้ายถิ่น เช่น เป็นคนวัยฉกรรจ์ มีการศึกษา และมีความชำนาญสูงกว่าระดับมาตรฐาน เป็นต้น

ผลทางด้านสังคมจิตวิทยา และสิ่งแวดล้อม โดยทั่วไปแล้ว คนในชนบทซึ่งอพยพออกมาสู่เมืองมักจะมีสถานภาพทางสังคมสูงกว่าผู้ที่อพยพจากชนบทสู่ชนบทและสูงกว่าผู้ที่ไม่อพยพออกมาจากถิ่นเดียวกัน อย่างไรก็ตาม การเปลี่ยนแปลงสถานที่อยู่และตำแหน่งทางสังคมนี้ทำให้พฤติกรรมทางสังคมเปลี่ยนแปลงไปด้วยเช่นกัน ผู้อพยพที่ย้ายไปสู่เมืองใหญ่ ๆ ทันทิทันใด จะได้รับ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

การผลกระทบในเรื่องการปรับตัวมากกว่าผู้อพยพซึ่งย้ายไปอยู่ในชนบทถิ่นหรือไปอยู่ในเมืองเล็ก ซึ่งถ้าจะย้ายไปอยู่ในเมืองใหญ่ ในระยะภายหลังปัญหาในการปรับตัวจะลดน้อยลงไปได้ด้วย

สำหรับรายละเอียดของผลทางด้านสังคมจิตวิทยา และสิ่งแวดล้อมจะมีดังต่อไปนี้ คือ

1. ผู้อพยพจากชนบทต้องไปเผชิญและปะปนกับคนกลุ่มอื่น ๆ ซึ่งมีความแตกต่างกันอยู่มากทั้งในแง่เชื้อชาติ สัญชาติ ศาสนา จารีตประเพณี ภาษา และวิถีชีวิตความเป็นอยู่ ทำให้ผู้อพยพจำเป็นต้องละทิ้งประเพณี ธรรมเนียม และทุกอย่างซึ่งเป็นวัฒนธรรมดั้งเดิมของตนซึ่งบางครั้งก่อให้เกิดความขัดแย้งอยู่ในใจ เกิดความรู้สึกยุ่งยากใจต่อสิ่งใหม่จนสับสนไปหมด
2. ผู้อพยพจากชนบทที่ซึ่งเคยยึดมั่นอยู่กับประเพณีดั้งเดิม เคยเป็นคนใจกว้างและเป็นกันเอง จะกลายเป็นบุคคลที่เห็นแก่ตัว ใจแคบลง เป็นคนรอบจัด เปลี่ยนแปลงได้เร็ว และจะลดความเคร่งครัดในเรื่องศีลธรรม ซึ่งอาจนำไปสู่การก่ออาชญากรรม ได้ง่ายขึ้น
3. ผู้อพยพจากชนบทจะให้ความหวังหรือความสนใจต่อสถาบันต่าง ๆ ที่มีอยู่ในท้องถิ่นใหม่น้อยกว่าที่ตนเคยมีให้กับสถาบันในท้องถิ่นเดิม เช่น สถาบันการศึกษา การเมือง การศาสนา เป็นต้น
4. ผู้อพยพซึ่งเป็นหญิงทำให้เมืองมีลักษณะที่เรียกว่า feminization ซึ่งมีผลกระทบต่อโอกาสของการแต่งงานซึ่งจะมีได้น้อยกว่าหญิงในชนบท
5. ผู้อพยพซึ่งเข้ามาอยู่ในเมืองนานประมาณ หนึ่งหรือสองชั่วอายุคนจะมีการเชิฐฐานะทางสังคมสูงขึ้น เพราะทัศนคติของผู้อพยพที่มีต่อคนรอบข้างและจากคนรอบข้างที่มีต่อผู้อพยพดีขึ้น อันเป็นผลสืบเนื่องมาจากการติดต่อ พบปะ และมีปฏิริยาโต้ตอบกันบ่อยครั้งขึ้นจนทำให้เกิดความชอบพอกันมากขึ้น ระหว่างผู้มาใหม่ และผู้อยู่ที่เดิม ผู้อพยพสามารถปรับตัวได้ดีขึ้นและมีกำลังใจในการทำงานมากขึ้น

สาเหตุของการอพยพย้ายถิ่นของประชากรชนบท สำหรับในประเทศไทย สาเหตุของการย้ายออกจากชนบทที่สำคัญได้แก่ การเพิ่มตามธรรมชาติของประชากรในอัตราที่ค่อนข้างสูง ทำให้เกิดปัญหาการทางด้านความหนาแน่นของประชากรต่อพื้นที่เพาะปลูกและผลผลิต ปัญหาเกี่ยวกับการประกอบอาชีพจึงเป็นสาเหตุสำคัญที่ทำให้เกิดการย้ายถิ่นที่อยู่ออกจากชนบท จากการศึกษาเกี่ยวกับสาเหตุหรือปัจจัยที่มีผลต่อการย้ายถิ่น ที่อยู่อาศัย ที่อยู่ในประเทศไทย ประมาณ 30 เรื่อง ซึ่งเริ่มทำมาตั้งแต่ปี พ.ศ. 2505 จนถึง 2522 พอสรุปได้ว่าปัจจัยที่สำคัญที่สุด คือ ปัจจัยทางด้านเศรษฐกิจ โดยเฉพาะอย่างยิ่งสภาพการทางภูมิศาสตร์เศรษฐกิจซึ่งเป็นผลผลักดันให้ผู้ย้ายถิ่นจากชนบทสู่ชนบทและจากชนบทสู่กรุงเทพมหานคร โดยเฉพาะการย้ายถิ่นชั่วคราว หรือการย้ายถิ่นตามฤดูกาลที่ไม่สามารถประกอบอาชีพทางเกษตรได้ ตัวอย่างเช่น ในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่นอนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

สาเหตุของการอพยพย้ายถิ่นเข้าสู่กรุงเทพฯ ที่สำคัญที่สุดคือ การประกอบอาชีพ ผู้ตอบร้อยละ 44.7 ตอบว่า การทำมาหากินฝืดเคืองหรือไม่ได้ผล ไม่มีที่นาเป็นของตนเองร้อยละ 15.9 ไปหางานที่ทำรายได้ดีกว่าร้อยละ 32.8 ที่เป็นเช่นนี้เพราะประชากรร้อยละ 80 มีอาชีพทางด้านเกษตร ซึ่งจำเป็นต้องมีชีวิตขึ้นอยู่กับความผันแปรของธรรมชาติ

สำหรับสาเหตุอื่น ๆ ที่ได้มีการศึกษาไว้แต่มีความสำคัญน้อยกว่าปัจจัยทางเศรษฐกิจมาก ได้แก่ปัจจัยการศึกษา ลักษณะทางประชากรของชุมชน และปัจจัยที่เกี่ยวกับครอบครัว เช่น ย้ายติดตามหัวหน้าครอบครัว ย้ายเข้ามาศึกษาต่อ ย้ายเข้ามาเพราะหน้าที่การงาน เป็นต้น

หากใช้ตัวแบบ Push - pull model อธิบายสาเหตุของการอพยพย้ายถิ่นของประชากรชนบทไทยสู่เมืองโดยเฉพาะกรุงเทพมหานคร จะได้ข้อสรุปดังนี้คือ

1. ปัจจัยผลักดัน สภาพและสถานการณ์ในชนบทเองซึ่งเป็นตัวเร่งให้ชาวชนบทตัดสินใจอพยพสู่เมือง ได้แก่

1.1 ที่ดินขาดความสมบูรณ์ นาไร่เป็นทรัพยากรเบื้องต้นที่ก่อให้เกิดผลิตผลทางการเกษตรการแปรสภาพของดินเพราะคุณสมบัติของเนื้อดินเปลี่ยนไปจะมีผลถึงผลผลิตเอง ในชนบทนั้นฝนจะตกลงมาชะล้างหน้าดินออกจากไรด์ตลอดเวลา

1.2 สภาพดินฟ้าอากาศ ไม่ปกติ การทำการเกษตรในชนบททำเป็นอย่างยิ่งที่ต้องอาศัยน้ำฝน หากปีไหนฝนแล้ง ผลผลิตที่ได้รับจะน้อยไปด้วย บางครั้งฝนตกมากเกินไปจนน้ำท่วมผลผลิตในปีนั้นต้องสูญเสียไป ชาวนาซึ่งทนต่อผลกระทบอันเกิดจากปัจจัยผลักดันตามธรรมชาติที่ก็ไม่อาจควบคุมได้ จำเป็นต้องละทิ้งถิ่นไป

1.3 ความกดดันจากการเพิ่มของประชากร ในชนบทที่มีอัตราการเพิ่มตามธรรมชาติของประชากรในอัตราที่ค่อนข้างสูงแต่จำนวนที่ดินเท่าเดิม ที่ดินที่ใช้ในการเกษตรถูกแบ่งออกเป็นส่วนตัวเล็กน้อย เพื่อให้เพียงพอแก่ผู้เกิดใหม่ หากผลิตผลทางการเกษตรที่ได้จากพื้นที่เท่าเดิมไม่เพิ่มขึ้นจำนวนผลผลิตที่แต่ละครัวเรือนได้รับจะลดน้อยลง ไม่เพียงพอต่อความต้องการของชาวชนบทที่เพิ่มขึ้นเรื่อย ๆ โอกาสของผู้ที่ไม่มีที่ทำกินจะเพิ่มขึ้น จนในที่สุดก็ต้องอพยพไปหาที่ทำกินใหม่ ในชนบทเขตอื่น หรือเข้าเมืองเพื่อเปลี่ยนอาชีพใหม่ ต่อไป

1.4 เหตุผลทางด้านเศรษฐกิจ ชาวนาไทยทำงานตามฤดูกาล ดังนั้น ช่วงการว่างงานจะนานถึง 6 - 8 เดือนต่อปี ถ้าหากว่าไม่มีการปลูกพืชหมุนเวียนหรือทำนาปรังหรือที่ทางภาคเหนือเรียกว่านาดอน ถ้าหากพื้นที่ทำการเกษตรมีจำนวนเท่าเดิม และถ้าจำนวนคนในครัวเรือนเพิ่มขึ้นเพราะอัตราการเพิ่มประชากรสูงแรงงานที่แต่ละคนจำเป็นต้องใช้ จะลดน้อยลงไปด้วย ทำให้เกิดปัญหาการว่างงานหรือทำงานไม่เต็มความสามารถ ชาวนาจึงคิดอพยพไปสู่เมืองเพื่อหางาน

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ทำเพราะอัตราค่าจ้างในเมืองโดยเฉพาะในกรุงเทพฯ จะสูงกว่าในจังหวัดอื่น ๆ ทั้งที่สภาพการทำงานอาจจะไม่เป็นที่พึงพอใจก็ตาม

1.5 กิจจากโจรสู้ร้าย ในเขตชนบทบริการที่ชาวชนบทจะได้รับจากรัฐในแง่ความปลอดภัยนั้น มีน้อย การถูกคุกคามจากโจรสู้ร้าย จากผู้ก่อการร้ายคอมมิวนิสต์ และอื่น ๆ

1.6 การมีครอบครัว ในชนบทไทยซึ่งมีประเพณีการแต่งงานที่ฝ่ายชายจะต้องไปอาศัยอยู่กับที่บ้านของฝ่ายหญิง (matrilocal) ทำให้ชายจะต้องละทิ้งถิ่นไป ซึ่งการย้ายถิ่นเช่นนี้มักจะเกิดขึ้นในเขตชนบทด้วย

1.7 การพัฒนาด้านการคมนาคม การที่รัฐบาลได้พัฒนาการคมนาคมทำให้การติดต่อสื่อสารการเดินทางมีความสะดวกสบายและประหยัดเวลาได้รวดเร็วกว่าก่อนทำให้คนในชนบทมีโอกาสรับฟังข่าวทราบถึงโลกภายนอกได้มากขึ้นและมีโอกาสเดินทางออกจากถิ่นเดิมได้ง่ายขึ้น

2. ปัจจัยดึงดูด ปัจจัยสำคัญที่สามารถดึงดูดให้ชาวชนบทอพยพเข้ามาอยู่ในเมือง โดยเฉพาะในกรุงเทพมหานคร ได้มีดังนี้ คือ

2.1 ศูนย์กลางการศึกษา ชาวชนบทที่มีฐานะทางเศรษฐกิจและสังคมค่อนข้างสูงมักส่งลูกหลานเข้าไปศึกษาต่อในเมืองใหญ่ด้วยความเชื่อที่ว่า มาตรฐานการศึกษาจะดีกว่าในชนบท เพราะมีครู อุปกรณ์ การเรียนการสอนดีกว่า ซึ่งจะนำไปสู่โอกาสที่จะสอบเข้าเรียนต่อในชั้นมหาวิทยาลัยได้ดีกว่าผู้ที่เรียนในชนบท

2.2 อัตราค่าจ้างและรายได้ที่สูงกว่า เมืองให้โอกาสของงานที่จะทำได้มากกว่าอัตราค่าจ้างสูงกว่าที่เคยได้รับในชนบท ผู้อพยพจากชนบทซึ่งแม้ว่าจะไร้ฝีมือและไม่มีแผนล่วงหน้ามาก่อนว่าจะทำงานประเภทไหน ได้ แต่เมื่อมีชนิดของงานให้เลือกมากก็สามารถทำได้โดยแทบไม่ต้องเลือก เพียงแต่ได้รับค่าจ้างแรงงานสูงกว่าชนบทก็พอใจแล้ว

2.3 ชีวิตที่สะดวกสบาย ผู้ที่อพยพย้ายถิ่นมาส่วนใหญ่แล้วมีอาชีพเดิมเป็นชาวนา ชาวไร่ อย่างที่พบจากการสำรวจของสำนักงานสถิติแห่งชาติเมื่อปี พ.ศ. 2521 ว่าผู้มีอาชีพดังกล่าวมีถึงร้อยละ 67 งานและความเป็นอยู่ในเมืองใหญ่จึงเป็นตัวดึงดูดใจของชาวชนบทได้เป็นอย่างดี เพราะคาดว่าจะเบากว่าและสะดวกสบายกว่า นอกจากนั้นในเมืองใหญ่ก็ยังมีเครื่องทุ่นแรงและเครื่องบำรุงความสุขต่อชีวิตประจำวันมากมาย ซึ่งจะไม่ค่อยพบเห็นในชนบท เช่น เครื่องไฟฟ้า น้ำประปา และโทรทัศน์ เป็นต้น

2.4 คำชักชวนจากญาติพี่น้อง และเพื่อนฝูง ญาติพี่น้องและเพื่อนฝูงซึ่งอพยพเข้ามาทำงานอยู่ก่อนแล้วในเมืองใหญ่เมื่อกลับไปเยี่ยมบ้านจะชักชวนให้ชาวชนบทอพยพเข้าไปทำงานในเมืองใหญ่บางคนในชนบทที่สนใจก็จะอพยพตามออกมาเพราะความไว้เนื้อเชื่อใจผู้ที่ชักชวน

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ศิริลักษณ์ ไหลสกุล (2537) เก็บข้อมูลในหมู่บ้านชนบทของจังหวัดนครปฐม ให้ผลสอดคล้องกันว่าถ้าเป็นครอบครัวเดี่ยวที่อยู่พร้อมหน้ากัน พ่อ แม่ ลูก เด็กจะมีแม่เป็นผู้ดูแลหลัก แม่ที่ทำการเกษตรจะพาออกไปไร่่นาด้วย แต่แม่ที่ทำงานการเกษตรและทำงานอื่นนอกบ้านบางคนก็ฝากลูกไว้กับยาย ย่า หรือ ญาติ พี่น้องคนอื่นที่อยู่บ้านใกล้เรือนเคียงหรือฝากเลี้ยงที่ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ส่วนพ่อช่วยดูแลบ้างยามว่าง

จากการศึกษาครอบครัวแรงงานย้ายถิ่นจากหมู่บ้านในภาคตะวันออกเฉียงเหนือพบว่าครอบครัวที่มีการย้ายถิ่นออกไปทำงานที่อื่น เด็กจะไม่ได้อยู่กับพ่อแม่ เด็กบางคนอยู่กับแม่เพราะพ่อไปทำงานต่างถิ่น และเด็กบางคนก็มียาย ย่า น้า ป้า เป็นผู้ดูแลหลักแทนแม่และพ่อที่ออกไปทำงานต่างถิ่นทั้งคู่ (สมศรี กิจชนะพานิชย์ และคณะ ,2539)

จากงานวิจัยเรื่อง ภาวะการทำงานนอกภาคเกษตรของเกษตรกรภาคเหนือ สรุปว่าสาเหตุสำคัญที่เกษตรกรทำงานนอกภาคเกษตรเกิดจากแรงผลักดันทางด้านเศรษฐกิจคือ รายได้จากการเกษตรไม่เพียงพอ สาเหตุสำคัญรองลงมาคือ มีแรงงานฝีมือในครอบครัวที่ทำงานได้ และมีเวลาว่างตามฤดูกาล (ไพฑูรย์ หัตถมาส ,2523)

งานวิจัย เรื่องอิทธิพลต่อวิถีชีวิตชาวชนบท โดย สุทัศน์ ทองเข้ม และคณะ กล่าวว่า การจัดลำดับความสำคัญของสถาบันต่างๆ ของชาวชนบทพบว่า สถาบันครอบครัวเป็นสถาบันที่ชาวชนบทให้ความสำคัญมากที่สุด และให้ความสำคัญรองๆลงมาคือ ศาสนา สถาบันการศึกษา สถาบันเศรษฐกิจ และสถาบันการปกครองอีกทั้ง แรงจูงใจภายในมีผลต่อการประกอบอาชีพอยู่ในระดับสำคัญมาก

บทที่ 3

ระเบียบวิธีการวิจัย

(Research methodologies)

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง (Population and Sample)

ประชากรที่ใช้ในการศึกษานี้เป็นประชากรที่เป็นเกษตรกรในตำบลท่าเรือ อำเภอ นาว่า จังหวัด นครพนม จำนวน 908 ครอบครัว โดยรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างประชากร จำนวน 85 คน

วิธีการสุ่มตัวอย่าง (Sampling Procedure)

ใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบง่าย (simple random Sampling) เนื่องจากประชากรมีลักษณะคล้ายคลึงกัน วิธีการนี้ทำให้มีการกระจายประชากรได้ดี โดยประชากรทุกหน่วยมีโอกาสเท่าเทียมกันที่จะได้รับการคัดเลือก การสุ่มหาขนาดกลุ่มประชากรตัวอย่างใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างของ Yamane ได้ออกมาเป็นจำนวน 85 ครอบครัว

เครื่องมือและการเก็บรวบรวมข้อมูล (Research Instrument and Data Gather)

การจัดทำเครื่องมือ และการเก็บรวบรวมข้อมูล

1.การสร้างเครื่องมือ ที่จัดขึ้นสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ และ การศึกษาข้อมูลจากการวิจัยเอกสารต่างๆ (document reserch) เช่นงานวิจัย เอกสารวิชาการ สิ่งพิมพ์ วารสาร รายงานสถิติที่เกี่ยวข้องกับการ อบรมเลี้ยงดู และ การเคลื่อนย้ายแรงงาน เครื่องมือเก็บข้อมูลแบบสัมภาษณ์ มีคำถามปลายเปิด (open-ended question) และคำถามปลายปิด (closed – ended question) ที่จัดขึ้นสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ และ การศึกษาจากเอกสารที่เกี่ยวข้อง โดยจำแนกรายละเอียดข้อความในแบบสัมภาษณ์ออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพของเกษตรกร

ตอนที่ 2 ข้อมูลที่เกี่ยวกับการอบรมเลี้ยงดูและการเคลื่อนย้ายแรงงาน

ตอนที่ 3 รวบรวมปัญหา และ ข้อเสนอแนะจากเกษตรกร

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

2. ประเมินความเที่ยงตรง และ ความน่าเชื่อถือของเครื่องมือสัมภาษณ์ โดยปรึกษาขอคำแนะนำจากผู้รู้ ผู้เชี่ยวชาญ ในการปรับปรุงแก้ไข ให้แบบสัมภาษณ์มีความเที่ยงตรง ทั้งเนื้อหา และ ภาษา

3. เก็บข้อมูลในภาคสนาม โดยผู้ทำการศึกษา เข้าไปเก็บข้อมูล โดยการสัมภาษณ์กลุ่ม เกษตรกรตัวอย่างเป็นรายบุคคล

สถานที่และระยะเวลาการดำเนินงาน (Local and Duration of the Study)

ตำบลท่าเรือ อำเภอ นาหว้า จังหวัด นครพนม ระยะเวลาการดำเนินงาน มิถุนายน พ.ศ. 2542 - มีนาคม พ.ศ. 2543

ตารางที่ 1 แผนงานและระยะเวลา

การดำเนินงาน	มิ.ย.	ก.ค.	ส.ค.	ก.ย.	ต.ค.	พ.ย.	ธ.ค.	ม.ค.	ก.พ.	มี.ค.
1.ศึกษาข้อมูลเบื้องต้น และวางแผน	←→									
2.จัดทำโครงการศึกษา	←→									
3.จัดทำแบบสัมภาษณ์ และประเมินความเที่ยง				←→						
4.เก็บข้อมูลภาคสนาม						←→				
5.ประมวลและวิเคราะห์ข้อมูล								←→		
6.เขียนรายงานและจัดพิมพ์									←→	

การวิเคราะห์ข้อมูล (Data Analysis)

ข้อมูลที่รวบรวมนำมา บรรณาธิการ จำแนกข้อมูลวิเคราะห์โดยใช้สถิติในการวิเคราะห์ดังนี้

$$1. \quad \text{ร้อยละ} = \frac{\text{จำนวนสิ่งที่น่าสนใจ}}{\text{จำนวนทั้งหมด}} \times 100$$

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

2. พิสัย (RANGE)

พิสัย = ข้อมูลที่มีค่าสูงสุด - ข้อมูลที่มีค่าต่ำที่สุด

3. ค่าเฉลี่ยเลขคณิต (Mean) คือ การหัดัวกลางค่าเฉลี่ยเลขของข้อมูล

$$\bar{X} = \frac{\sum f_i X_i}{N}$$

โดย $\bar{X}$ = ค่าเฉลี่ยเลขคณิต

f_i = ค่าความถี่ของชั้นที่ 1

X_i = จุดกึ่งกลางของข้อมูล

N = จำนวนตัวอย่างทั้งหมด

4. ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation = SD.)

$$S = \sqrt{\frac{\sum f (X - \bar{X})^2}{n}}$$

S = ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

X = ค่าข้อมูลแต่ละตัว

$\bar{X}$ = ค่าเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่าง

f = ค่าความถี่ของแต่ละชั้น

n = จำนวนข้อมูลทั้งหมดของกลุ่มตัวอย่าง

5. ไคสแควร์ (Chi - Square)

$$X^2 = \frac{(O - E)^2}{E}$$

โดย X^2 = ค่าสถิติไคสแควร์

O = ค่าความถี่ที่รวบรวมได้จริง

E = ความถี่ที่คาดหวัง

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

บทที่ 4

ผลการศึกษาและวิจารณ์ผลการศึกษา

ผลการศึกษาสภาพการอบรมเลี้ยงดูในครอบครัวเกษตรกรมีผลต่อการเคลื่อนย้ายแรงงานในภาคการเกษตร กรณีศึกษาตำบล ท่าเรือ จังหวัดนครพนมได้เก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มเกษตรกรตัวอย่างทั้งหมด 85 รายโดยใช้แบบสัมภาษณ์ มีรายละเอียดแบ่งเป็น 3 ตอน คือ 1. สถานภาพทางสังคมและเศรษฐกิจของเกษตรกร 2. การอบรมเลี้ยงดูและการเคลื่อนย้ายแรงงาน 3. ปัญหาและข้อเสนอแนะจากเกษตรกร

ตอนที่ 1 สถานภาพพื้นฐานทางสังคมและเศรษฐกิจของเกษตรกร (ตารางที่ 2)

1. เพศ

จากการศึกษากลุ่มเกษตรกรตัวอย่าง ทั้งหมด 85 คน ส่วนใหญ่เป็น หญิง 65 คน คิดเป็น 76.5 เปอเซ็นต์ ส่วนชาย 20 คน คิดเป็น 23.5 เปอเซ็นต์

2. อายุ

เกษตรกรส่วนใหญ่มีอายุระหว่าง 40 – 54 ปี มีจำนวน 42 คน คิดเป็น 49.4 เปอเซ็นต์ รองลงมา 25 – 39 ปี มีจำนวน 37 คน คิดเป็น 43.5 เปอเซ็นต์ อายุ 55 – 69 ปี มีจำนวน 6 คน คิดเป็น 7.1 เปอเซ็นต์ ตามลำดับ และโดยเฉลี่ยกลุ่มเกษตรกรตัวอย่างมีอายุ เฉลี่ยที่ 41 ปี มีอายุน้อยที่สุด 25 ปี และ สูงสุด 68 ปี ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 8.84

3. ระดับการศึกษา

ส่วนมากกลุ่มเกษตรกรตัวอย่าง จบการศึกษาสูงสุดในระดับประถมศึกษาปีที่ 4 มีจำนวน 44 คน คิดเป็น 51.8 เปอเซ็นต์ รองลงมา จบการศึกษาสูงสุดในระดับประถม 6 มีจำนวน 34 คนคิดเป็น 40 เปอเซ็นต์ จบการศึกษาสูงสุดระดับมัธยมศึกษาปีที่ 3 จำนวน 6 คน คิดเป็น 7 เปอเซ็นต์ และจบการศึกษาสูงสุดระดับมัธยมศึกษาปีที่ 6 หรือเทียบเท่าจำนวน 1 คน คิดเป็น 1.2 เปอเซ็นต์ ตามลำดับ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

4. สถานภาพการสมรส

เกษตรกรส่วนใหญ่ จำนวน 81 คน คิดเป็น 95.3 เปอเซ็นต์ เป็นอยู่ร่วมกันในครอบครัว และ 4 คนเป็นหม้าย คิดเป็น 4.7 เปอเซ็นต์

5. จำนวนบุตรในครอบครัว

เกษตรกรส่วนใหญ่มีบุตร 1-3 คน จำนวน 60 คน คิดเป็น 70.6 เปอเซ็นต์ รองลงมาบุตร 4-6 คน จำนวน 22 คน คิดเป็น 25.8 เปอเซ็นต์ บุตร 7-9 คน จำนวน 3 คน คิดเป็น 3.6 เปอเซ็นต์ ตามลำดับ และโดยเฉลี่ยในแต่ละครอบครัวจะมีบุตร 3 คน น้อยที่สุด 1 คน และมากที่สุด 8 คน ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 1.32

6. จำนวนสมาชิกภายในครอบครัว

เกษตรกรส่วนใหญ่มีจำนวนสมาชิกในครอบครัว 2-5 คน จำนวน 51 ราย คิดเป็น 60 เปอเซ็นต์ รองลงมา จำนวนสมาชิกในครอบครัว 6-9 คน เป็นจำนวน 30 ราย คิดเป็น 36.4 เปอเซ็นต์ จำนวนสมาชิกในครอบครัว 10-14 คน จำนวน 3 ราย คิดเป็น 3.6 เปอเซ็นต์ ตามลำดับ และ ในแต่ละครอบครัวเกษตรกรจะมีสมาชิกเฉลี่ย 5 คน จำนวนสมาชิกภายในครอบครัวน้อยที่สุดมีจำนวน 2 คน และครอบครัวที่มีจำนวนสมาชิกภายในครอบครัวมากที่สุด 14 คน ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 1.81

7. จำนวนการถือครองที่ดิน

เกษตรกรส่วนใหญ่ มีกรรมสิทธิการถือครองที่ดิน 1-25 ไร่ เป็นจำนวน 73 คน คิดเป็น 85.9 เปอเซ็นต์ รองลงมา 26-50 ไร่ เป็นจำนวน 9 คน คิดเป็น 10.5 เปอเซ็นต์ 51-75 ไร่ เป็นจำนวน 2 คน คิดเป็น 2.4 เปอเซ็นต์ และ 76-100 ไร่ จำนวน 1 คน คิดเป็น 1.2 เปอเซ็นต์ ตามลำดับ และโดยเฉลี่ยแต่ละครอบครัวมีที่นาถือครอง 14 ไร่ ครอบครัวที่น้อยที่สุด คือ 1 ไร่ และมากที่สุด คือ 100 ไร่ ในกลุ่มเกษตรกรที่สอบถามไม่มีเกษตรกรรายใดที่เช่าที่นาทำกิน ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 15

8. การประกอบอาชีพ

อาชีพหลักของเกษตรกรประกอบอาชีพการทำนา จำนวน 77 คน คิดเป็น ส่วนอาชีพรองเป็นการประกอบอาชีพการทำหัตถกรรมพื้นบ้าน คิดเป็น จำนวน 76 คน

9.จำนวนรายได้เฉลี่ยต่อเดือน

เกษตรกรส่วนใหญ่มีรายได้ 1,000 – 2,000 บาท ต่อเดือน จำนวน 47 คน คิดเป็น 55.3 เปอเซ็นต์ รองลงมา 2,001 – 3,000 บาทต่อเดือน จำนวน 30 คน คิดเป็น 35.1 เปอเซ็นต์ 3,001- 4,000 บาทต่อเดือน จำนวน 8 คน คิดเป็น 9.6 เปอเซ็นต์ และรายได้เฉลี่ยต่อเดือนคิดเป็น 2,258 บาท เกษตรกรมีรายได้ต่ำสุดที่ 1,000 บาทต่อเดือนและ สูงสุดที่ 4,000 บาทต่อเดือน ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 825

10.การรับทราบข่าวสาร

เกษตรกรทั้งหมด 85 คน รับทราบข่าวสารต่างๆทางโทรทัศน์ คิดเป็น 100 เปอเซ็นต์

ตารางที่ 2 สถานภาพพื้นฐานทางเศรษฐกิจ.(N = 85)

เรื่อง	จำนวน	เปอเซ็นต์	ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน
เพศ				
ชาย	20	23.5		
หญิง	65	76.5		
อายุ			41	8.84
25 – 39	37	43.5		
40 – 54	42	49.4		
55 – 69	6	7.1		
อายุสูงสุด	68 ปี			
อายุน้อยที่สุด	25 ปี			
ระดับการศึกษา				
ประถม 4	44	51.8		
ประถม 6	34	40		
มัธยม 3	6	7		
มัธยม 6 หรือ ปวช.	1	1.2		

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางที่ 2 ต่อ

เรื่อง	จำนวน	เปอร์เซ็นต์	ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน
สถานภาพสมรส				
อยู่รวมกัน	81	95.3		
เป็นหม้าย	4	4.7		
จำนวนบุตรในครอบครัว				
			3	1.32
1 – 3	60	70.6		
4 – 6	22	25.8		
7 – 9	3	3.6		
จำนวนบุตรน้อยที่สุด 1 คน				
จำนวนบุตรที่มากที่สุด 8 คน				
จำนวนสมาชิกในครอบครัว				
			5.5	1.81
2 – 5	51	60		
6 – 9	31	36.4		
10 – 14	3	3.6		
จำนวนสมาชิกในครอบครัวน้อยที่สุด 2 คน				
จำนวนสมาชิกในครอบครัวมากที่สุด 14 คน				
จำนวนการถือครองที่ดิน				
			14.8	15
1 – 25	73	85.9		
26 – 50	9	10.5		
51 – 75	2	2.4		
76 – 100	1	1.2		
จำนวนการถือครองที่ดินน้อยที่สุด 1 ไร่				
จำนวนการถือครองที่ดินมากที่สุด 100 ไร่				

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางที่ 2 ต่อ

เรื่อง	จำนวน	เปอร์เซ็นต์	ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน
การประกอบอาชีพอาชีพหลัก				
การทำงาน	77	90.6		
หัตถกรรม	8	9.4		
การประกอบอาชีพรอง				
หัตถกรรม	76	89.4		
ทำนา	8	9.4		
อื่นๆ	1	1.2		
จำนวนรายได้ต่อเดือน			2,258	825
1,000 – 2,000	47	55.3		
2,001 – 3,000	30	35.1		
3,001-4,000	8	9.6		
รายได้ต่ำสุด	1,000 บาท			
รายได้มากที่สุด	4,000 บาท			
การรับทราบข่าวสารโดยสื่อ				
ทางโทรทัศน์	85	100		

ตอนที่ 2 การอบรมเลี้ยงดูในครอบครัวเกษตรกรและการเคลื่อนย้ายแรงงาน

วิธีการอบรมเลี้ยงดู (ตารางที่ 3)

ผลการศึกษากการอบรมเลี้ยงดูบุตรหลานของเกษตรกร โดยเกษตรกรกลุ่มตัวอย่าง ได้จัดลำดับความสำคัญในวิธีการอบรมเลี้ยงดู 5วิธีการ ตามลำดับความสำคัญ 1- 5 พบว่า เกษตรกร ให้ความสำคัญในลำดับที่ 1 เกี่ยวกับ การพูดจาแสดงเหตุผล จำนวน 85 คน คิดเป็น 100 เปอร์เซ็นต์ เกษตรกรให้ความสำคัญลำดับที่ 2 เกี่ยวกับ 1)การให้การปรึกษาหารือ จำนวน 59 คน คิดเป็น 69.4

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

เปอร์เซ็นต์ 2)การทำตัวเป็นแบบอย่าง จำนวน 21คน คิดเป็น 24.7 เปอร์เซ็นต์ 3)การให้บุคลากรร่วมทำงาน จำนวน 4 คน คิดเป็น 4.7 เปอร์เซ็นต์ 4) การใช้อำนาจเหนี่ยวนำ จำนวน 1 คน คิดเป็น 1.2 เปอร์เซ็นต์ ลำดับที่ 3 เกี่ยวกับ 1)การทำตัวเป็นแบบอย่าง จำนวน 57 คนคิดเป็น 67 เปอร์เซ็นต์ 2)การให้บุคลากรร่วมทำงานด้วย จำนวน 18 คน คิดเป็น 21.2 เปอร์เซ็นต์ 3)การให้การศึกษาหรือ จำนวน 8 คน คิดเป็น 9.4 เปอร์เซ็นต์ 4)การใช้อำนาจเหนี่ยวนำ จำนวน 2 คนคิดเป็น 2.4 เปอร์เซ็นต์ ลำดับที่ 4 เกี่ยวกับ 1)การให้บุคลากรร่วมทำงานด้วย จำนวน61 คน คิดเป็น 71.8 เปอร์เซ็นต์ 2)การให้การศึกษาหรือ จำนวน 17 คน คิดเป็น 20 เปอร์เซ็นต์ 3)การทำตัวเป็นแบบอย่าง จำนวน 7 คน คิดเป็น 8.2 เปอร์เซ็นต์ และ ลำดับที่ 5 เกี่ยวกับ 1) การใช้อำนาจเหนี่ยวนำ จำนวน 82 คน คิดเป็น 96.2 เปอร์เซ็นต์ 2)การให้บุคลากรร่วมทำงาน จำนวน 2 คนคิดเป็น 2.4 เปอร์เซ็นต์ 3)การให้การศึกษาหรือ จำนวน 1 คน คิดเป็น 1.2 เปอร์เซ็นต์

ตารางที่ 3 วิธีการอบรมเลี้ยงดู

วิธีการอบรมเลี้ยงดู	ลำดับความสำคัญ : เปอร์เซ็นต์				
	1	2	3	4	5
1.การทำตัวเป็นแบบอย่าง	-	21(24.7)	57(67.0)	7(8.2)	-
2.ให้บุคลากรร่วมทำงานด้วย	-	4(4.7)	18(21.2)	61(71.8)	2(2.4)
3.การพูดจาแสดงเหตุผล	85(100)	-	-	-	-
4.การใช้อำนาจเหนี่ยวนำ	-	1(1.2)	2(2.4)	-	82(96.2)
5.การให้การศึกษาหรือ	-	59(69.4)	8(9.4)	17(20.0)	1(1.2)
รวม	85(100)	85(100)	85(100)	85(100)	85(100)

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

เนื้อหาการอบรมเลี้ยงดู (ตารางที่ 4)

ในเนื้อหาการอบรมเลี้ยงดูบุตรหลานเกษตรกร ส่วนใหญ่เกษตรกร 85 คน คิดเป็น 100 เปอร์เซ็นต์ให้การยอมรับว่า การอบรมเลี้ยงดูมีความสำคัญในเกณฑ์มาก เกษตรกรมีการเอาใจใส่ต่อการอบรมเลี้ยงดูเสมอ สอนให้บุตรหลานกตัญญูรู้คุณให้บุตรหลานร่วมทำงานอยู่เสมอ มีการมอบหมายงานให้บุตรหลานรับผิดชอบทำด้วยตนเอง สอนให้บุตรหลานเห็นคุณค่าการทำงาน ปรา้สอนให้บุตรหลานขยันหมั่นเพียรศึกษา ให้การสนับสนุนการเรียนของบุตรหลาน และผู้ให้การอบรมเลี้ยงดูบุตรหลานในครอบครัวมากที่สุดคือ พ่อ แม่

นอกจากนี้ประเด็นเรื่องการสอนให้บุตรหลานคิดอย่างมีเหตุผล ที่เกษตรกรยอมรับว่ามี การสอนอยู่ 84 คน คิดเป็น 98.8 เปอร์เซ็นต์ และ เรื่องการติดตามการเรียนของบุตรหลาน เกษตรกรมีการติดตามผลการเรียนของบุตรหลาน อยู่ 83 คน คิดเป็น 97.6 เปอร์เซ็นต์

ตารางที่ 4 เนื้อหาการอบรมเลี้ยงดู (N=85)

เรื่อง	ใช่ (เปอร์เซ็นต์)	ไม่ (เปอร์เซ็นต์)
มีการเอาใจใส่ต่อการอบรมเลี้ยงดู	85 (100)	-
มีการสอนให้บุตรหลานกตัญญูรู้คุณ	85 (100)	-
มีการสอนบุตรหลานให้มีเหตุผล	84 (98.8)	1 (1.2)
มีการให้บุตรหลานร่วมทำงาน	85 (100)	-
มีการมอบหมายงานให้บุตรหลานรับผิดชอบ	85 (100)	-
มีการสอนให้บุตรหลานเห็นคุณค่าการทำงาน	85 (100)	-

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางที่ 4 ต่อ

เรื่อง	ใช่ (เปอร์เซ็นต์)	ไม่ (เปอร์เซ็นต์)
มีการสอนให้บุตรหลานชั้นมัธยมเพื่อศึกษา	85 (100)	-
มีการติดตามผลการเรียนบุตรหลาน	83(97.6)	2(2.4)
มีการให้การสนับสนุนการเรียนบุตรหลาน	85 (100)	-

การเคลื่อนย้ายแรงงานภาคเกษตรในครอบครัวเกษตร (ตารางที่ 5)

การศึกษาด้านการเคลื่อนย้ายแรงงานภาคการเกษตรในครอบครัวเกษตรกรผลปรากฏว่า เกษตรกรให้ข้อมูล ผลตามตารางที่ 5

1. การที่บุตรหลานเกษตรกรต้องไปทำงานต่างถิ่นส่วนใหญ่ 52 คน คิดเป็น 61.2 เปอร์เซ็นต์ ต้องให้บุตรหลานตนเองไปทำงานต่างถิ่น และเกษตรกรอีก 33 คน คิดเป็น 38.8 เปอร์เซ็นต์ ไม่ต้องให้บุตรหลานของตนไปทำงานต่างถิ่น จากข้อสังเกตพบว่าบุตรหลานกลุ่มนี้ยังเรียนหนังสืออยู่

2. ความต้องการของเกษตรกรให้บุตรหลานไปทำงานต่างถิ่นส่วนใหญ่ 44 คน คิดเป็น 51.8 ต้องการให้บุตรหลานของตนไปออกทำงานต่างถิ่น เพราะในท้องถิ่นไม่มีงานให้ทำจากข้อสังเกตในการสัมภาษณ์ และ เกษตรกรอีก 41 คน คิดเป็น 48.2 ไม่ต้องการให้บุตรหลานของตนไปทำงานต่างถิ่นอยากให้ทำงานในท้องถิ่น

3. การกลับมาเยี่ยมครอบครัวในรอบ 1 ปี ส่วนใหญ่จำนวน 48 คิดเป็น 92.3 เปอร์เซ็นต์ ของผู้ที่ตอบคำถามนี้ ซึ่งมีจำนวน 52 คน จาก 85 คน ตอบว่าบุตรหลานกลับมา น้อยกว่า 3 ครั้งในรอบ 1 ปี และอีก 4 คน คิดเป็น 7.7 เปอร์เซ็นต์ บุตรหลานจะกลับมา 3-5 ครั้งในรอบ 1 ปี

4. การส่งเงินกลับบ้านยังครอบครัว บุตรหลานเกษตรกร 52 คนที่ต้องออกไปทำงานต่างถิ่น ทั้งหมด 100 เปอร์เซ็นต์ ส่งเงินกลับมาให้ครอบครัวของตนเอง

5. ความต้องการของบุตรหลานของตนที่จะกลับมาประกอบอาชีพในท้องถิ่น ส่วนใหญ่ เกษตรกร 43 คน คิดเป็น 82.7 เปอร์เซ็นต์ เห็นว่าบุตรหลานตนเองต้องการจะกลับมาประกอบอาชีพ ณ ท้องถิ่นของตนเองหากมีเงินทุน หรือ มีงานรองรับ และอีก 9 คน คิดเป็น 17.3 เปอร์เซ็นต์ คาดว่า

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

จะไม่กลับมาประกอบอาชีพ ในท้องถิ่นของตนเอง จากข้อสังเกต เพราะมีครอบครัวและมีฐานะที่มั่นคงแล้วจึงไม่คิดจะย้ายกลับมา แต่จะมาเยี่ยมทุกๆปี

ตารางที่ 5 การเคลื่อนย้ายแรงงาน (N=85)

เรื่อง	จำนวน	เปอร์เซ็นต์
บุตรหลานต้องไปทำงานต่างถิ่น		
ไปทำงานต่างถิ่น	52	61.2
ไม่ได้ไปทำงานต่างถิ่น	33	38.8
ความต้องการให้บุตรหลานออกไปทำงานต่างถิ่น		
ต้องการ	44	51.8
ไม่ต้องการ	41	48.2
การกลับมาเยี่ยมบ้านในรอบ 1 ปี (N=52)		
น้อยกว่า 3 ครั้ง	48	92.3
มากกว่า 3 ครั้ง	4	7.7
การส่งเงินกลับมายังครอบครัว (N=52)		
ส่ง	52	100
ไม่ส่ง	-	-
ความต้องการของเกษตรกรให้บุตรหลานจะกลับมาประกอบอาชีพ (N = 52)		
ต้องการ	43	82.7
ไม่ต้องการ	9	17.3

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการอบรมเลี้ยงดูกับการเคลื่อนย้ายแรงงาน

จากการศึกษาความสัมพันธ์ ระหว่างการอบรมเลี้ยงดูกับการเคลื่อนย้ายแรงงานตามสมมุติฐานที่ตั้งไว้ ทำการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ของความถี่ลำดับความสำคัญในแต่ละวิธีการอบรมเลี้ยงดูกับการเคลื่อนย้ายไปทำงานต่างถิ่นของบุตรเกษตรกร

1 วิธีการอบรมโดยการทำตัวเป็นแบบอย่าง ปรากฏว่าลำดับความสำคัญการทำตัวเป็นแบบอย่างของเกษตรกร 2,3 และ 4 มีค่า $X^2 = 0.193$ ซึ่งมีค่าน้อยกว่า 5.99 ที่ระดับนัยสำคัญ 0.05 แสดงว่าการทำตัวเป็นแบบอย่างไม่มีความสัมพันธ์กับการเคลื่อนย้ายแรงงาน

ตารางที่ 6 ความสัมพันธ์การทำตัวเป็นแบบอย่างกับการเคลื่อนย้ายแรงงาน

การเคลื่อนย้ายแรงงาน	การทำตัวเป็นแบบอย่าง			รวม	X^2
	2	3	4		
เคลื่อนย้าย	12	36	4	52	0.193
ไม่เคลื่อนย้าย	9	21	3	33	
รวม	21	57	7	85	

ระดับนัยสำคัญ .05 d.f. = 2 ค่า $X^2 = 5.99$

2.วิธีการอบรมเลี้ยงดูโดยให้บุตรหลานร่วมทำงานกับครอบครัว ปรากฏว่าลำดับความสำคัญการให้บุตรหลานร่วมทำงานกับครอบครัว อันดับที่ 2, 3 , 4 และ 5 มีค่า $X^2 = 4.098$ ซึ่งมีค่าน้อยกว่า 7.81 ที่ระดับนัยสำคัญ 0.05 แสดงว่าการให้บุตรหลานร่วมทำงานกับครอบครัวไม่มีความสัมพันธ์กับการเคลื่อนย้ายแรงงาน

ตารางที่ 7 ความสัมพันธ์การให้บุตรหลานร่วมทำงานกับครอบครัวกับการเคลื่อนย้ายแรงงาน

การเคลื่อนย้ายแรงงาน	การให้บุตรหลานร่วมทำงาน				รวม	X ²
	2	3	4	5		
เคลื่อนย้าย	2	10	40	-	52	4.098
ไม่เคลื่อนย้าย	2	8	21	2	33	
รวม	4	18	61	2	85	

ระดับนัยสำคัญ .05 d.f. = 3 ค่า X² = 7.81

3.วิธีการอบรมถึงคุณโดยใช้ค่าพหุคูณแสดงเหตุผล ซึ่งไม่สามารถคำนวณค่า X² ได้เพราะไม่มีความแตกต่างของข้อมูล เกษตรกรมีการให้ความสำคัญกับการใช้ค่าพหุคูณแสดงเหตุผลอบรมเป็นอันดับ 1 ร้อยละ 100 เต็ม แต่การเคลื่อนย้ายแรงงานยังมีอยู่ถึง ร้อยละ 61.2 กล่าวได้ว่าไม่มีความสัมพันธ์กัน

4.วิธีการอบรมถึงคุณใช้อำนาจเขี่ยดินบุตรหลาน ปรากฏว่าลำดับความสำคัญการใช้ อำนาจเขี่ยดิน อันดับที่ 2, 3 และ 5 มีค่า X² = 3.882 ซึ่งมีค่าน้อยกว่า 5.99 ระดับนัยสำคัญ ที่ 0.05 แสดงว่าการใช้อำนาจเขี่ยดินบุตรหลาน ไม่มีความสัมพันธ์กับการเคลื่อนย้ายแรงงาน

ตารางที่ 8 ความสัมพันธ์การใช้อำนาจเขี่ยดินกับการเคลื่อนย้ายแรงงาน

การเคลื่อนย้ายแรงงาน	การใช้อำนาจเขี่ยดิน			รวม	X ²
	2	3	5		
เคลื่อนย้าย	1	0	51	52	3.882
ไม่เคลื่อนย้าย	0	2	31	33	
รวม	1	2	82	85	

ระดับนัยสำคัญ .05 d.f. = 2 ค่า X² = 5.99

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

5. วิธีการอบรมโดยรวมปรึกษาหารือกับบุตรหลาน หลาน ปรากฏว่าลำดับความสำคัญการร่วมปรึกษาหารือ อันดับที่ 2, 3, 4 และ 5 มีค่า $X^2 = 4.098$ ซึ่งมีค่าน้อยกว่า 7.81 ระดับนัยสำคัญ ที่ 0.05 แสดงว่าการร่วมปรึกษาหารือไม่มีความสัมพันธ์กับการเคลื่อนย้ายแรงงาน

ตารางที่ 9 ความสัมพันธ์ร่วมปรึกษาหารือกับการเคลื่อนย้ายแรงงาน

การเคลื่อนย้ายแรงงาน	การให้การปรึกษาหารือ				รวม	X^2
	2	3	4	5		
เคลื่อนย้าย	36	6	9	1	52	4.098
ไม่เคลื่อนย้าย	23	2	8	-	33	
รวม	59	8	7	1	85	

ระดับนัยสำคัญ .05 d.f. = 3 ค่า $X^2 = 7.81$

จากการศึกษาหาความสัมพันธ์ระหว่างการอบรมเลี้ยงดูกับการเคลื่อนย้ายแรงงาน ทำให้ทราบว่าการอบรมเลี้ยงดูบุตรหลานของเกษตรกร มีวิธีการอบรมเลี้ยงดู ตามลำดับความสำคัญอันดับที่ 1 ทั้งหมด คือการพูดจาแสดงเหตุผล อันดับที่ 2 ส่วนใหญ่ คือ การร่วมปรึกษาหารือ อันดับที่ 3 ส่วนใหญ่ คือ การทำตัวเป็นแบบอย่าง อันดับที่ 4 ส่วนใหญ่ คือ การร่วมทำงานกับครอบครัว และ อันดับที่ 5 ส่วนใหญ่ คือ การใช้อำนาจเข้มนตี กล่าวได้ว่าการพูดจาแสดงเหตุผล คือ วิธีการอบรมเลี้ยงดูที่เกษตรกรเลือกปฏิบัติต่อบุตรหลานเป็นอันดับแรก และ การใช้อำนาจเข้มนตีเป็นวิธีสุดท้ายที่จะปฏิบัติต่อบุตรหลาน ในการอบรมเลี้ยงดู พอสรุปได้ว่า การอบรมเลี้ยงดูบุตรหลานนั้นเกษตรกรผู้เป็นบิดา มารดา และบุตรหลานเอง ต่างต้องการการพูดจา การมีเหตุผลให้แกกันและกัน วิธีการอบรมเลี้ยงดูที่ดีที่สุด การอบรมเลี้ยงดูที่ดีและถูกต้องเพื่อจะก่อให้เกิดความเชื่อฟังต่อบิดา มารดา แล้วก่อให้เกิดความผูกพันในครอบครัวและชุมชนตามมา แต่การอบรมเลี้ยงดูไม่มีผลต่อการเคลื่อนย้ายแรงงานในภาคการเกษตร แต่การเคลื่อนย้ายแรงงานนั้นมีสาเหตุหลักจากการไม่มีอาชีพรองรับผู้ที่เป็นแรงงานหนุ่มสาว เมื่อจบการศึกษาทำที่ พ่อ แม่ จะส่งเรียนได้จึงต้องหางานทำ แต่ในท้องถิ่นหมู่บ้านที่อยู่อาศัยและบริเวณใกล้เคียงไม่มีงานรองรับ แรงงานหนุ่มสาวเหล่านี้จึงต้องไปทำงานต่างถิ่น โดยส่วนมากจะเข้ากรุงเทพมหานคร สอดคล้องกับงานวิจัยของ (ไพฑูรย์ หัตถมาศ, 2523) กล่าวว่า สาเหตุการเคลื่อนย้ายแรงงานไปทำงานนอกภาคเกษตรเกิดจากแรงผลักดันทางเอกสารนี้เป็นเอกสารที่ส่งวันไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

เศรษฐกิจ รายได้จากการเกษตรไม่พอเพียง และ(รัชนิกร เศรษฐฐิติ, 2528 : 116) กล่าวว่า ปัญหาเกี่ยวกับการประกอบอาชีพเป็นสาเหตุสำคัญที่ทำให้เกิดการย้ายถิ่นออกจากชนบท จากการศึกษาถึงสาเหตุหรือปัจจัยที่มีผลต่อการย้ายถิ่นพอสรุปได้ว่า ปัจจัยที่สำคัญที่สุด คือ ปัจจัยทางด้านเศรษฐกิจ โดยเฉพาะอย่างยิ่งสภาพภูมิศาสตร์เศรษฐกิจซึ่งเป็นผลต่อการย้ายถิ่นเข้ากรุงเทพฯ โดยเฉพาะการย้ายถิ่นชั่วคราวหรือการย้ายถิ่นตามฤดูกาลที่ไม่สามารถประกอบอาชีพเกษตรกรรมได้ ประเด็นการย้ายถิ่นชั่วคราวสอดคล้องกับผลการศึกษา คือ บุตรหลานเกษตรกรที่ต้องไปทำงานต่างถิ่น จำนวน 52 คน ส่งเงินกลับมาครอบครัว ทั้งหมด 52 คน คิดเป็น 100 เปอเซ็นต์ และความต้องการกลับมาประกอบอาชีพในท้องถิ่นของตนมีจำนวน 43 คน คิดเป็น 82.7 เปอเซ็นต์

ตอนที่ 3 ปัญหาและข้อเสนอแนะ

เกษตรกรส่วนใหญ่ตอบว่าไม่มีปัญหาอะไรในการอบรมเลี้ยงดูบุตรหลานแต่เกษตรกรบางรายมีปัญหาในการอบรมเลี้ยงดูโดยกล่าวว่าบุตรหลานตนเองไม่เชื่อฟัง คำสั่งสอนของตนเอง และมีข้อเสนอแนะว่าควรใช้เวลากับบุตรหลานและพยายามเข้าใจความต้องการ ในการเลือกตัดสินใจประกอบอาชีพของบุตรหลาน

บทที่ 5

สรุปผลการศึกษาและเสนอแนะ

การศึกษาวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจเพื่อศึกษาเรื่องการอบรมเลี้ยงดูในครอบครัวเกษตรกร ตำบล ท่าเรือ อำเภอ นาหว้า จังหวัด นครพนม จะมีผลต่อปัญหาการเคลื่อนย้ายแรงงานหรือไม่ โดยทำการสัมภาษณ์เกษตรกร แบ่งเป็น 3 ตอน

สภาพพื้นฐานทางเศรษฐกิจสังคม

จากการศึกษาพบว่า เกษตรกรอายุเฉลี่ยที่ 41 ปีเป็นแม่บ้านส่วนใหญ่ จบการศึกษาระดับ ประถมศึกษาปีที่ 4 โดยส่วนมาก สถานภาพสมรสอยู่ร่วมกันแทบทั้งหมด ไม่มีการหย่าร้าง มีบุตรเฉลี่ย 3 คนต่อครอบครัว จำนวนสมาชิกในครอบครัวเฉลี่ย 5 คน การถือครองที่ดินซึ่งเป็นที่นา มีเฉลี่ยครอบครัวละ 14 ไร่ การประกอบอาชีพหลักคือการทำนา อาชีพรองคือหัตถกรรมพื้นบ้าน ได้แก่การทอผ้าไหม และการทำแคน เกษตรกรมีรายได้เฉลี่ยรายละ 2,258 บาทต่อเดือน สื่อโทรทัศน์คือแหล่งรับทราบข่าวสารบ้านเมืองทั้งหมด

ด้านการอบรมเลี้ยงดู

เรื่องวิธีการอบรมเลี้ยงดู เกษตรกรใช้วิธีการพูดจาแสดงเหตุผลต่อบุตรหลานมากเป็นอันดับที่ 1 จำนวน 85 คน คิดเป็น 100 เปอร์เซ็นต์และรองลงมา คือ การร่วมปรึกษาหารือมีมากเป็นอันดับ 2 จำนวน 59 คน คิดเป็น 69.4 เปอร์เซ็นต์ การทำตัวเป็นแบบอย่าง มีมากเป็นอันดับ 3 จำนวน 57 คน คิดเป็น 67 เปอร์เซ็นต์ การให้บุตรหลานร่วมทำงานช่วยมีมากเป็นอันดับ 4 จำนวน 61 คน คิดเป็น 71.8 เปอร์เซ็นต์ ตามลำดับ และสุดท้าย คือ การใช้อำนาจเฉยเมย มีมากเป็นอันดับที่ 5 จำนวน 82 คน คิดเป็น 96.2 เปอร์เซ็นต์

เรื่องเนื้อหาการอบรมเลี้ยงดู เกษตรกรจำนวน 85 คนคิดเป็น 100 เปอร์เซ็นต์ ยอมรับ เกษตรกรมีการเอาใจใส่ต่อบุตรหลาน สอนให้บุตรหลานรู้จักกตัญญูรู้คุณ ให้บุตรหลานร่วมทำงานเสมอ พยายามสอนบุตรหลานให้ขยันหมั่นเพียรศึกษา ให้การสนับสนุนการเรียนของบุตรหลาน และผู้ให้การอบรมเลี้ยงดูบุตรหลานคือ พ่อ แม่ และ การสอนให้บุตรหลานคิดอย่างมีเหตุผลมีจำนวน 84 คน คิดเป็น 98.8 เปอร์เซ็นต์ การติดตามผลการเรียนของบุตรหลานมีจำนวน 83 คน คิดเป็น 97.6 เปอร์เซ็นต์

เรื่องการเคลื่อนย้ายแรงงาน บุตรหลานเกษตรกรมีความจำเป็นที่ต้องออกไปทำงานต่างถิ่นส่วนใหญ่เมื่อถึงวัย จำนวน 52 คน คิดเป็น 61.2 เปอร์เซ็นต์ ความต้องการของไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

เกษตรกรให้บุตรหลานไปทำงานต่างถิ่นมีความต้องการใกล้เคียงกันคือต้องการให้ไปจำนวน 44 คน คิดเป็น 51.8 เปอเซ็นต์ และไม่ต้องการให้ไปจำนวน 41 คน คิดเป็น 48.2 เปอเซ็นต์ การกลับมาเยี่ยมบ้านจะกลับมา 1- 3 ครั้งในรอบ 1 ปี จำนวน 48 คน คิดเป็น 92.3 เปอเซ็นต์ บุตรหลานที่ไปทำงานจะส่งเงินกลับมายังครอบครัวของตนจำนวน 52 คนคิดเป็น 100 เปอเซ็นต์ บุตรหลานเกษตรกรมีความต้องการกลับมาประกอบอาชีพในท้องถิ่นของตนจำนวน 43 คน คิดเป็น 82.7 เปอเซ็นต์

ความสัมพันธ์ระหว่างการอบรมเลี้ยงดูกับการเคลื่อนย้ายแรงงาน

โดยการนำวิธีการอบรมเลี้ยงดูทั้ง 5 วิธีและการที่บุตรหลานเกษตรกรต้องไปทำงานต่างถิ่นมาคำนวณหา Chi-square เพื่อหาความสัมพันธ์ ดังนี้

1. การทำตัวเป็นแบบอย่างกับการเคลื่อนย้ายแรงงาน ค่า $X^2 = 0.193$ ซึ่งมีค่าน้อยกว่าค่าตาราง 5.99 ที่ระดับนัยสำคัญ 0.05 d.f. 2 แสดงว่าการทำตัวเป็นแบบอย่างไม่มีความสัมพันธ์กับการเคลื่อนย้ายแรงงาน 2. การให้บุตรหลานร่วมทำงานกับครอบครัวกับการเคลื่อนย้ายแรงงานมีค่า $X^2 = 4.098$ ซึ่งมีค่าน้อยกว่าค่าตาราง 7.81 ที่ระดับนัยสำคัญ 0.05 d.f. 3 แสดงว่าการให้บุตรหลานร่วมทำงานกับครอบครัว ไม่มีความสัมพันธ์กับการเคลื่อนย้ายแรงงาน 3. การใช้คำพูดแสดงเหตุผลกับการเคลื่อนย้ายแรงงานไม่สามารถคำนวณค่า X^2 ได้เพราะไม่มีความแตกต่างของข้อมูล เกษตรกรให้ความสำคัญกับการใช้คำพูดแสดงเหตุผลอบรมเป็น อันดับ 1 ร้อยละ 100 เต็ม 4. ความสัมพันธ์การใช้อำนาจเขี่ยตักกับการเคลื่อนย้ายแรงงานมีค่า $X^2 = 3.882$ ซึ่งมีค่าน้อยกว่าค่าตาราง 5.99 ระดับนัยสำคัญ ที่ 0.05 d.f. 2 แสดงว่าการใช้อำนาจเขี่ยตักบุตรหลานไม่มีความสัมพันธ์กับการเคลื่อนย้ายแรงงาน 5. ความสัมพันธ์ร่วมปรึกษาหารือกับการเคลื่อนย้ายแรงงาน ค่า $X^2 = 4.098$ ซึ่งมีค่าน้อยกว่าค่าตาราง 7.81 ระดับนัยสำคัญ ที่ 0.05 d.f. 3 แสดงว่าการร่วมปรึกษาหารือไม่มีความสัมพันธ์กับการเคลื่อนย้ายแรงงาน

ปัญหาและข้อเสนอแนะในการอบรมเลี้ยงดู

โดยส่วนมากเกษตรกรบอกว่าไม่รู้จะตอบอะไร ในการอบรมเลี้ยงดูก็ไม่มีปัญหาอะไร และไม่รู้ว่าจะแนะนำอะไร ส่วนเกษตรกรที่ตอบมาบอกว่าปัญหา คือ เรื่องการที่ลูกไม่รับฟังและไม่เชื่อฟัง ส่วนข้อเสนอแนะ คือ การไม่ตามใจลูกๆ และ พยายามเข้าใจในตัวลูกๆ

อุปสรรคและปัญหา

1. ข้อมูลที่นำมาประกอบการวิจัยหาได้ยากมีน้อยเพราะผลงานวิจัยเรื่องการอบรมเลี้ยงดูในครอบครัวเกษตรกรครมีการทำงานวิจัยน้อย และการหาข้อมูลต้องไปติดต่อกับหน่วยงานภายนอก แต่ยังไม่ได้อีกข้อมูลตามต้องการมากนัก

2. ขาดผู้ที่เชี่ยวชาญด้านการอบรมเลี้ยงดูให้คำแนะนำที่ชัดเจน เป็นผลการวางแผนทำความเข้าใจ ตลอดจนการทำงานวิจัยนั้น เป็นไปอย่างไม่สะดวก สรุปประเด็นในการวิจัยได้ยาก

3. การเก็บข้อมูลที่เป็นแบบสัมภาษณ์นั้น มีการเข้าใจผิดได้ง่ายหากตั้งคำถามไม่ชัดเจนและมีความเจาะจงพอ เป็นผลให้ข้อมูลที่ได้อาจผิดพลาด

4. ในการพิมพ์งานวิจัยนั้นขาดอุปกรณ์ให้บริการ ปริ๊นเอกสาร ในส่วนของภาควิชา นักศึกษาผู้ทำงานวิจัยนั้นขาดแคลนอุปกรณ์นี้มาก จำเป็นต้องจ้างซึ่งเสียค่าใช้จ่ายมากในส่วนนี้

ข้อเสนอแนะ

1. ควรมีการทำการวิจัยในต่างหมู่บ้านนำมาเปรียบเทียบผลความแตกต่างจากงานวิจัย ซึ่งอาจทำให้ทราบถึงสภาพการอบรมเลี้ยงดูที่แตกต่างออกไป และการเคลื่อนย้ายแรงงานจะเป็นอย่างไร

2. การทำการวิจัยเกี่ยวกับเกษตรกรควรมีการพบปะพูดคุยในเรื่องที่จะทำการศึกษาก่อนที่จะเริ่มวางแผนโครงการงานวิจัย เพราะจะการออกแบบงานวิจัยจะสอดคล้องกับสภาพความเป็นจริงมากที่สุด

3. การทำงานวิจัยให้ออกมาได้ดีและมีความราบรื่นผู้วิจัยต้องมีความรู้และความเข้าใจในงานวิจัยทุกขั้นตอน ทุกองค์ประกอบ ของงานวิจัย เพราะงานวิจัยองค์ประกอบทุกๆส่วนจะต้องสอดคล้องกันเป็นแนวทางเดียวกันทั้งหมด ผู้วิจัยต้องเข้าใจตั้งแต่ปัญหาในการวิจัย แล้ววิจัยเพื่อจะทราบอะไร รู้ว่าต้องการข้อมูลแบบไหน จะใช้สถิติตัวใดวิเคราะห์ ต้องออกแบบสอบถามให้สอดคล้องตรงประเด็น เป็นต้น

4. ผู้วิจัยต้องมีตารางเวลาการปฏิบัติงานการวิจัยที่ชัดเจนและลงรายละเอียดให้มากที่สุดต้องทำอะไร เสร็จเมื่อไร พยายามให้เสร็จภายในกำหนด

5. ในการจัดพิมพ์ปัญหาพิเศษ หรือ งานวิจัยควรต้องมีความละเอียดรอบครอบให้มากในการจัดพิมพ์ ตรงตามแบบฟอร์มที่กำหนดไว้ ตลอดจนการใช้ภาษา ใช้คำให้เหมาะสม กระชับ สื่อความหมายชัดเจน

เอกสารอ้างอิง

กุศล สุนทรธาดา และ คณะ .2541. สถานการณ์ และ องค์ความรู้เกี่ยวกับการอบรมเลี้ยงดูเด็กในประเทศไทย. กรุงเทพฯ. มหาวิทยาลัยมหิดล

เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์ .2540. ข้อคิดเพื่อครอบครัว. กรุงเทพฯ: ชัคเชสมิเดีย

รัชนิกร เศรษฐงู .2528. สังคมวิทยาชนบท. กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิชจำกัด

ไพฑูรย์ หัตถมาศ .2523. ภาวะการทำงานนอกภาคเกษตรของเกษตรกรภาคเหนือ.
กรุงเทพฯ: ศูนย์ศึกษาและฝึกอบรมการวิจัยทางสังคม

นิพนธ์ เทพลาวัลย์ .2523. ประชากรศาสตร์. กรุงเทพฯ: ไทยวัฒนาพานิช.

ลิขิต ชีรวะดิน .2542. “ผู้รับผิดชอบอนาคตของชาติ”. มติชนรายวัน (10 พ.ย. 2542) : 6.

สุทัศน์ ทองแย้ม และ คณะ .2530. อิทธิพลต่อวิถีชีวิตชาวชนบท. กรุงเทพฯ.
:มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

สายสุรี จุติกุล .2541. การพัฒนาครอบครัว. กรุงเทพฯ: คณะอนุกรรมการด้านครอบครัว
สำนักปลัดนายกรัฐมนตรี

สมุน อมรวิวัฒน์ และคณะ. 2534. การอบรมเลี้ยงดูเด็กตามวิถีไทย. กรุงเทพฯ : คณะครุศาสตร์
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สมศรี กิจชนะพานิช. 2539. บทบาทสถาบันครอบครัวในการอบรมเลี้ยงดูเด็กบนเส้นทางอีสานสู่กทม. กรุงเทพฯ : สำนักงานกรรมการการศึกษาแห่งชาติ

ศิริลักษณ์ ไหลสกุล. 2537. การทำงานเชิงเศรษฐกิจของสตรีกับแผนการเลี้ยงดูบุตรและภาวะ

เอกสาร สุขภาพอนามัยของเด็กก่อนวัยเรียน. : มหาวิทยาลัยมหิดล. นั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ภาคผนวก

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

แบบสัมภาษณ์เกษตรกร เรื่อง การศึกษาสภาพการอบรมเลี้ยงในครอบครัวเกษตรกรมีผลต่อการเคลื่อนย้ายแรงงาน
ชื่อ ..... ลำดับที่.....

ตอนที่ 1 สถานภาพทางสังคมและเศรษฐกิจ

1.เพศ ชาย หญิง ( )

2.อายุ.....ปี ( )

3.ระดับการศึกษา ( )

ป.4 ป.6 ม.3

ม.6 หรือ เทียบเท่า ปริญญาตรี เทียบเท่า

อื่นๆ.....

4.สถานภาพการสมรส ( )

อยู่ร่วมกัน แยกกันอยู่

หย่า อื่นๆ.....

5.สถานภาพและจำนวนสมาชิกในครอบครัว ( )

บุตร จำนวน.....คน ( )

ปู่ ย่า ตา ยาย จำนวน.....คน ( )

อื่นๆ จำนวน.....คน ( )

รวมทั้งหมด.....คน ( )

6.การถือครองที่ดินทำการเกษตรตนเอง.....ไร่ ( )

เช่า.....ไร่ ( )

รวม.....ไร่ ( )

7.การประกอบอาชีพของเกษตรกร

อาชีพหลัก ทำนา ทำสวน ทำไร่ ( )

หัตถกรรม อื่นๆ.....

อาชีพรอง ทำนา ทำสวน ทำไร่ ( )

หัตถกรรม อื่นๆ.....

8.รายได้ทั้งหมดเป็นรายเดือน.....บาท ( )

9.แหล่งรับรู้ข่าวสารมากที่สุด ( )

หนังสือพิมพ์ วิทยุ

เพื่อนบ้าน โทรทัศน์

ตอนที่ 2 การอบรมเลี้ยงดูในครอบครัวของเกษตรกร และการเคลื่อนย้ายแรงงาน.

2.1 ด้านการอบรมเลี้ยงดูในครอบครัว.

1. ท่านมีวิธีการอบรมเลี้ยงดูบุตรหลานในครอบครัวใดบ้าง ลำดับความสำคัญ

- ท่านปลูกฝังนิสัยแก่บุตรหลานโดยท่านทำตัวเป็นแบบอย่าง ( )
- ท่านให้บุตรหลานร่วมทำงานกับครอบครัว ( )
- ท่านใช้การพูดและแสดงเหตุผลกับบุตรหลาน ( )
- ท่านใช้อำนาจ เข้มงวด กับบุตรหลาน ( )
- ท่านร่วมปรึกษาหารือกับบุตรหลาน ( )

2 ด้านเนื้อหาการอบรมเลี้ยงดูบุตรหลาน

2.1 ท่านเห็นว่าการอบรมเลี้ยงดูบุตรหลานที่ดีมีความจำเป็นหรือไม่ ( )

- มาก   ปานกลาง   น้อย

2.2 ท่านเอาใจใส่ต่อการอบรมเลี้ยงดูบุตรหลานอยู่เสมอหรือไม่ ( )

- ใช่   ไม่

2.3 ท่านสอนให้บุตรหลานรู้จักกตัญญูรู้คุณหรือไม่ ( )

- ใช่   ไม่

2.4 ท่านสอนให้บุตรหลานรู้จักคิดมีเหตุผลหรือไม่ ( )

- ใช่   ไม่

2.5 ท่านให้บุตรหลานร่วมทำงานกับท่านเสมอๆหรือไม่ ( )

- ใช่   ไม่

2.6 ท่านได้มอบหมายให้บุตรหลานทำงานด้วยตนเองหรือไม่ ( )

- ใช่   ไม่

2.7 ท่านสอนให้บุตรหลานเห็นคุณค่าทำงานหรือไม่ ( )

- ใช่   ไม่

2.8 ท่านพรีาสอนบุตรหลานให้ขยันหมั่นเพียรศึกษาหรือไม่ ( )

- ใช่   ไม่

2.9 ท่านติดตามการเรียนของบุตรหลานหรือไม่ ( )

- ใช่   ไม่

2.10 ท่านให้การสนับสนุนการเรียนของบุตรหลานหรือไม่ ( )

- ใช่   ไม่

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

3 ผู้ให้การอบรมเลี้ยงดูบุตรหลานในครอบครัวมากที่สุดได้แก่ ( )
○ พ่อแม่ ○ ปู่ ย่า ตา ยาย ○ ญาติพี่น้อง

2.2 ด้านการเคลื่อนไหวร่างกายในภาคเกษตรในครอบครัวเกษตรกร

1. บุตรหลานต้องไปทำงานที่อื่นหรือไม่ ( )
○ ใช่ ○ ไม่

2. ท่านต้องการให้บุตรหลานท่านไปทำงานที่อื่นหรือไม่ ( )
○ ใช่ ○ ไม่

3. บุตรหลานกลับมาหาครอบครัวกี่ครั้งในรอบ 1 ปี ( )
○ น้อยกว่า 3 ○ 3 - 5

○ 6- 10 ○ มากกว่า 10 ครั้ง

4. บุตรหลานส่งรายได้กลับมาจนเจือครอบครัวหรือไม่ ( )
○ ใช่ ○ ไม่

5. บุตรหลานมีความต้องการกลับมาประกอบอาชีพในครอบครัวหรือไม่ ( )
○ ใช่ ○ ไม่

ตอนที่ 3 ปัญหาและข้อเสนอแนะในการอบรมเลี้ยงดูบุตรหลานในครอบครัวเกษตรกร

1. ปัญหาในการอบรมเลี้ยงดูบุตรหลานของเกษตรกร (รายละเอียด)

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

2. ข้อเสนอแนะในการอบรมเลี้ยงดูบุตรหลาน (รายละเอียด)

.....

.....

.....

.....

.....